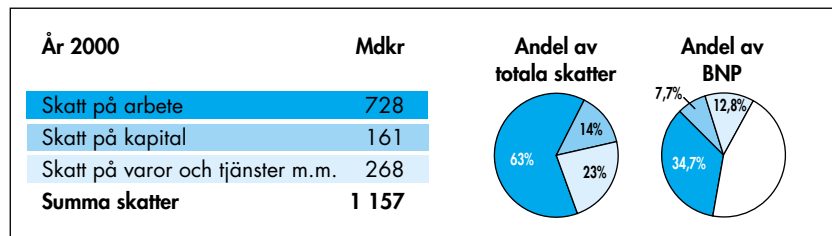

Del II

Skattebaser och skatteinkomster

3 Skatt på arbete

- Skatt på arbete tas ut dels som inkomstskatt dels som socialavgifter. År 2000 inbringade dessa skatter sammanlagt 728 miljarder kr vilket utslaget per invånare motsvarar 82 000 kr.
- Skatten på arbete motsvarade 2000 nästan 35 procent av BNP och utgjorde 63 procent av totala skatteuttaget.
- 1,3 miljoner eller 20 procent av inkomstagarna hade inkomster som översteg skiktgränsen för statlig skatt år 2000. Bland de heltidsanställda var andelen 38 procent.
- Mer än var tredje person i aktiv ålder pensionssparar. Det är vanligare att kvinnor pensionssparar än män. Sparandet är i genomsnitt lägre bland kvinnorna.
- Kommunalskatten i kommunerna varierar år 2002 mellan som lägst 27,50 procent och som högst 33,30 procent. Skattekraften varierar från som högst 189 procent och som lägst 75 procent av riksgenomsnittet.

3.1 Historik

Skatt i form av arbete utkrävdes tidigt i form av natura- och arbetsprestationer för krig och stormansvälde i form av vårdkasar, fartyg och manskap i ledungsflottor och motsvarande. Dagsverken och naturaprestationer var under tidig medeltid en vanlig skattepåлага dels till världsliga herrar för brukande av åker och byggande av borgar samt gästning, dels till kyrkan för kyrkobyggande och i form av tionde av all säd (varav 3/10 till prästen och i övrigt andelar till biskopen, kyrkan och

socknens fattiga). Skattetrycket uppfattades som högt – då på samma sätt som nu. Åren 1356 och 1434 ledde det växande skattetrycket till skatteuppror, år 1356 mot Magnus Eriksson och år 1434 mot Erik av Pommern, det sistnämnda lett av Engelbrekt.

År 1810 infördes progressiv inkomstskatt första gången, en skatteform som avskaffades efter ett par år. År 1812 tillkom istället skatter i form av person-, objekt- och klasskatter. Klasskatterna var kopplade till yrkesklass och därpå förmodad åtföljande skattekraft. År 1861 slopades klasskatterna och ersattes med en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av arbete och kapital.

Grundstenen för den beskattning av arbete vi har idag lades 1903, då man införde en progressiv statlig inkomstskatt och systemet med självdeklaration. Källskattesystemet, dvs. att skatten på arbete betalas in löpande under året av arbetsgivaren, infördes först 1947.

Kommunalskatten fick sin nuvarande utformning genom den skattereform som genomfördes 1928. Fram till rösträttsreformen 1918 var den kommunala rösträtten satt i förhållande till den kommunalskatt man betalade.

Arbetsgivaravgifter introducerades första gången 1960 i samband med införandet av ATP. Under 1970-talet höjdes avgifterna successivt och uppgick i slutet av decenniet till ca 35 procent av lönesumman.

Fram till 1970 sambeskattades makar dvs. deras inkomster lades samman och skatten togs ut på den samlade hushållsinkomsten och inte i förhållande till de enskilda individernas inkomst. År 1971 infördes särbeskattning av makars inkomster. Ökande förvärvsintensitet bland kvinnor och jämställdhetsaspekter drev fram förändringen.

En stor genomgripande reform av stora delar av det svenska skattesystemet genomfördes åren 1990-1991.

Reformen innebar breddade skattebaser och sänkta formella skattesatser. De indirekta skatterna fick ökad vikt. Syftet med reformen var att åstadkomma en samhälls-ekonomiskt effektivare beskattning genom minskade skatteklar¹ och en mera likformig beskattning.

Utvecklingen efter skattereformen har bl.a. inneburit tendenser till ett ökat skatteuttag på arbete främst genom införandet av s.k. allmänna egenavgifter.

3.2 Skatt på arbete idag

Skatt på arbete tas idag ut i form av statlig och kommunal inkomstskatt på individernas arbetsrelaterade inkomster samt som olika former av avgifter som antingen betalas direkt av företagen (arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt, egenavgifter) eller av individerna (allmänna egenavgifter). Underlaget för beskattning av arbete är löner eller andra förmåner man erhåller som anställd, egenföretagares inkomst av näringsverksamhet samt de ersättningar individerna får via socialförsäkringarna vid utebliven arbetsinkomst t.ex. sjukförsäkring, föräldraförsäkring och pension. Socialförsäkringsersättningarna kan ses som i tiden omfördelade arbetsinkomster.

Inkomståret 2000 uppgick skatt på arbete till totalt 728 miljarder kr (3.1 Tabell) vilket motsvarar inemot 35 procent av BNP.

3.1 Tabell

Skatt på arbete åren 1992-2000, mnkr

Overview of taxes on labour 1992-2000, MSEK

	Inkomståret Income year								
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Statlig inkomstskatt (Central gov. income tax for individuals)	17 234	17 879	21 386	23 444	25 930	29 345	31 909	29 577	33 479
Kommunal inkomstskatt* (Local income tax for individuals)	239 172	243 607	255 551	265 082	277 119	285 497	298 883	315 291	336 304
Skattereduktioner (Tax reductions)								-3 488	-18 866
Delsumma inkomstskatt på arbete (Total income tax on labour)	256 406	261 486	276 937	288 526	303 049	314 842	330 792	341 379	350 917
Arbetsgivaravgifter (Employers' social sec. contributions)	211 912	185 242	191 972	214 631	230 629	237 492	251 383	266 209	283 383
Egenavgifter (Social sec. contributions for self-employed)	5 463	4 821	4 876	5 472	5 820	5 652	5 980	6 434	7 153
Allmänna egenavgifter (General social sec. contributions)	-	6 559	13 749	28 989	37 539	46 438	56 687	59 965	63 074
Särskild löneskatt (Special tax on certain earned income and pension costs)	10 301	9 579	10 018	9 982	11 552	12 872	16 131	18 772	22 350
Delsumma sociala avgifter (Total social security contributions)	227 676	206 201	220 615	259 074	285 540	302 453	330 181	351 379	375 960
Beskattning av tjänstegruppliv (Tax levied on benefits of occupational group insurance)	1 216	1 064	1 079	1 014	1 061	910	802	1 004	904
Skattereduktion för byggnadsarbete "ROT" (Tax reduction for housing improvements)	-	-1 025	-2 522	-	-1 179	-2 307	-2 476	-1 081	-
Total skatt på arbete (Total tax on labour)	485 297	467 727	496 109	548 614	588 471	615 898	659 299	692 682	727 780
Dito i procent av BNP (As percentage of GDP)	32,7%	31,2%	31,1%	32,0%	33,5%	33,8%	34,6%	34,6%	34,7%

*]Avser åren 1992-1999 kommunal inkomstskatt inkl. den obligatoriska delen av församlingsskatten.

Källa: RSV och ESV, Taxeringsutfallet, riksbokföringen samt statistikdatabasen GIN-Skatt

¹ Med skatteklar avses ett marginalskattebegrepp som utöver den inkomstskatt och de egenavgifter som är direkt synliga för individen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionsskatter.

² Denna fråga behandlas djupare i ett antal SNS-rapporter: "Välfärdspolitik i kristid - håller arbetslinjen" (1998), "Från dagis till servicehus. Välfärdspolitik i livets olika skeden" (1999), "Privatiseringens gränser - perspektiv på välfärdspolitikerna" (2000), "Ny kris i befolkningsfrågan?" (2001) samt "Alternativ i välfärdspolitikerna. Hur möter vi en åldrande befolkning och internationalisering?" (2002).

3.3 Den arbetande befolkningen och arbetsinkomsterna

3.3.1 Omfördelningsbehov mellan aktiva och passiva perioder i livet

Ingen människa kan ta hand om sig själv och försörja sig genom eget arbete i livets alla skeden. Vi arbetar ungefär halva livet men måste ha försörjning hela. För att trygga uppehållet i barndom, ålderdom, vid arbetslöshet och sjukdom m.m. måste en omfördelning ske mellan aktiva och passiva perioder i människornas livscykel.² Omfördelningen organiseras på olika sätt. En del löses inom familjen. Försäkringslösningar, avtal mellan arbetsmarknadens parter, lån och eget sparande är andra vägar. Skattefinansiering är en annan lösning. Var tyngdpunkten lagts varierar mellan olika länder. Sverige har via de lagstadgade socialförsäkringsavgifterna en förhållandevis hög skattefinansiering av den sociala tryggheten.

Trygghetsarrangemangen - oavsett om de löses via skatter eller på annat sätt - tar i anspråk närmare halva nationalinkomsten. Mindre än halva befolkningen är sysselsatt med förvärvsarbete (3.2 Tabell).

3.2 Tabell

Befolkning och sysselsättning 1993-2001, tusental personer och arbetade timmar

Population and employment 1993-2001, number (thousands) and hours worked

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Förändring	
										perioden 1993-2001	
										abs. tal	dito %
	abs. figures	in %									
Befolkning (Total population)	8 719	8 781	8 827	8 841	8 846	8 851	8 858	8 872	8 896	+177	+2,0
20-64 år (20-64 years)	5 033	5 076	5 112	5 129	5 142	5 156	5 174	5 199	5 225	+192	+3,8
Sysselsatta (Economically active population)	3 964	3 928	3 987	3 963	3 922	3 979	4 068	4 159	4 239	+275	+6,9
därav i arbete (of which at work)	3 314	3 326	3 391	3 383	3 348	3 361	3 456	3 497	3 537	+223	+6,7
därav tillfälligt frånvarande (of which temporarily absent from work)	650	602	596	580	574	618	611	662	702	+52	+8,0
relativt frånvarotal (absent persons in percent)	16	15	15	15	15	16	15	16	17		
Öppet arbetslösa (Unemployed)	356	340	333	347	342	276	241	203	175	-181	
I åtgärder (Engaged in labour market measures)	192	231	197	202	191	173	142	113	111	-81	
Öppet arbetslösa i % (Unemployed in percent)	8,2	8,0	7,7	8,1	8,0	6,5	5,6	4,7	4,0		
I åtgärder i % (Engaged in labour market measures in percent)	4,4	5,4	4,6	4,7	4,5	4,1	3,3	2,6	2,5		
Sysselsatta per invånare, % (Economically active population in percent of total population)	45,5	44,7	45,2	44,8	44,3	45,0	45,9	46,9	47,7		
Arbetade timmar (Number of hours worked):											
- total antal i miljoner (in millions)	6 383	6 465	6 601	6 598	6 547	6 634	6 809	6 901	6 935	+552	+8,6
- per sysselsatt (per person economically active)	1 610	1 646	1 656	1 665	1 669	1 667	1 674	1 659	1 636	+26	+1,6
- per invånare 20-64 år (per person aged 20-64)	1 268	1 274	1 291	1 286	1 273	1 287	1 316	1 327	1 327	+59	+4,7
- per invånare (per person)	732	736	748	746	740	750	769	778	780	+47	+6,5

Anm: Sysselsättningen avser förhållandena under en genomsnittlig mätvecka enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Personer som har sysselsättning men är lediga en hel mätvecka på grund av t.ex. semester, föräldraledigt eller sjukdom hamnar i gruppen "sysselsatta frånvarande".

Källa: Konjunkturinstitutet samt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU)

3.3.2 Antalet arbetade timmar har ökat sedan lågkonjunkturen i början av 1990-talet

Från högkonjunkturåret 1990 till lågkonjunkturåret 1993 minskade antalet arbetade timmar med nio procent. Antalet totalt arbetade timmar var som lägst år 1993. Därefter har en återhämtning skett. Åren 1994 och 1995 ökade antalet arbetade timmar med drygt 3 procent. Åren 1996 och 1997 stagnerade antalet arbetade timmar följt av en kraftig ökning åren 1998-2000. Sett över hela perioden 1993 till 2001 har antalet arbetstimmar ökat med inemot nio procent vilket innebär att nivån är tillbaka till vad den var år 1990. Återhämtningen under perioden 1993-2001 kan hänföras till att fler är sysselsatta men också att de sysselsatta arbetar genomsnittligt sett fler timmar. De som är sysselsatta arbetade år 1999 i genomsnitt 64 timmar mer

än 1993. Därefter har frånvaron från arbetet ökat och den genomsnittliga arbetstiden per sysselsatt har 1999-2001 minskat med 38 timmar. Befolkningen har ökat. Slås de arbetade timmarna ut per invånare har antalet arbetade timmar ökat med 6,5 procent mellan 1993 och 2001 – från 732 till 780 timmar. Förändringar i antalet arbetade timmar har betydelse för skattepolitiken. Vid en nedgång, som den i början av 1990-talet, ökar omfördelningstrycket mellan de som arbetar och de som inte har arbete.

3.3.3 Ca 150 000 individer har förvärvsinkomster över 500 000 kr

Ser man till befolkningen över 18 år inklusive pensionärer och egenföretagare, totalt sju miljoner individer, fördelar sig de taxerade förvärvsinkomsterna år 2000 på sätt som framgår av 3.3 Tabell.³ Omkring 250 000 indi-

³ Samma uppgifter med en mer detaljerad inkomstklassindelning återfinns i 3.36 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

3.3 Tabell

Befolkningen över 18 år fördelade i inkomstklasser efter taxerad förvärvsinkomst. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete i form av inkomstskatt, allmän pensionsavgift samt skattereduktioner, inkomståret 2000

Total population aged 18 years or more by assessed income from employment and business showing number of persons, income amounts, taxes on labour in form of central government income tax for individuals, local income tax for individuals, general pension contribution and tax reductions, income year 2000

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal personer, tusental	Taxerad förvärvsinkomst, mdkr	Skatt på arbete (mdkr) i form av		Taxes on labour (BSEK) in form of			Summa
			Statlig inkomstskatt	Kommunal inkomstskatt	Allmän pensionsavgift	Reduktion	Tillfällig skattereduktion	
Assessed inc. from work, KSEK	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work, BSEK	Central gov. inc. tax	Local inc. tax	Pension contribution	Reduction	Temporary tax reduction	Total
0	254	0	0	0	0	0	0	0
-100	1 610	88	0	15	3	-1	-1	16
100-200	2 658	406	0	109	19	-5	-2	122
200-300	1 765	424	2	119	27	-7	0	141
300-400	436	148	7	42	8	-2	0	56
400-500	155	68	6	20	3	-1	0	28
500-1000	132	84	12	24	3	-1	0	38
1000-	17	30	6	9	0	0	0	15
Samtliga (All)	7 026	1 249	33	338	63	-16	-3	416
varav för följande kategorier (by categories) :								
1. Pensionärer (Pensioners)	1 613	208	3	52	0	0	0	54
2. 18-24 år (18-24 years)	713	56	0	14	4	-1	-1	17
3. Egenföretagare (Self-employed)	145	23	0	6	1	0	0	7
4. Löntagare (Employees)	3 689	880	29	245	55	-14	-2	313
5. Övriga (Others)	867	83	1	21	3	-1	0	24

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är således 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18-24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kronor i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så förs man till löntagare. I annat fall till företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kronor så ingår man i övriggruppen.

Källa: SCB:s inkomststatistik, bearbetning av Storurvalet 2000

vider har ingen eller så låg förvärvsinkomst att de inte behöver deklarerat. Ca 4,3 miljoner inkomsttagare har förvärvsinkomster som understiger 200 000 kr, 1,8 miljoner har inkomster mellan 200-300 000 kr, ca 440 000 har inkomster mellan 300-400 000 kr och 155 000 har inkomster mellan 400 000-500 000 kr. Det finns 132 000 personer med inkomster mellan en halv och en miljon och 17 000 som får mer än miljonen i inkomst från förvärvsarbete. Inkomsttagare med inkomst över en halv miljon utgjorde 2,2 procent av antalet personer, hade 9,1 procent av de taxerade förvärvsinkomsterna och betalade inemot 13 procent av de direktdebiterade skatter som tas ut på arbetsinkomster.

Medelinkomst för heltidsarbetande ca 270 000 kr

Av de förvärvsarbetande 2000 kan ca 3,6 miljoner karaktäriseras som anställda. Antalet egenföretagare som går med överskott och har sin huvudsakliga inkomst från näringsverksamhet uppgår till i storleksordningen 150 000. Av de anställda i åldern 20-64 år arbetade 70 procent heltid, 18 procent lång deltid och 12 procent kort deltid (3.4 Tabell). Av de 1,8 miljoner anställda männen arbetade 84 procent heltid och 16 procent deltid. Av de 1,8 miljoner anställda kvinnorna arbetade

57 procent heltid och 43 procent deltid. De heltidsanställda utgjorde 70 procent av de anställda och svarade för 84 procent av de sammanlagda arbetsinkomsterna för anställda. Den genomsnittliga arbetsinkomsten för de heltidsanställda var 270 100 kr.

Av de 2,6 miljoner heltidsarbetande anställda (3.5 Tabell) hade 77 procent inkomster under 300 000 kr, 18 procent inkomster i intervallet 300 000-500 000 och 5 procent inkomster över en halv miljon. De heltidsarbetande företagarna redovisar medelinkomster som uppgår till drygt hälften av de heltidsanställdas.

3.4 Administrativa uppgifter kring skatt på arbete

3.4.1 Inkomsterna redovisas i en självdeklaration

Beskattningen av fysiska personers (individer och dödsbon) arbets- och kapitalinkomster sker per inkomstår. Inkomsterna redovisas i en självdeklaration som lämnas in till skattemyndigheterna på våren efter inkomståret ("taxeringsåret"). Sedan 1995 finns ett förenklat sätt att

3.4 Tabell

Antal anställda och genomsnittlig och medianarbetsinkomst 2000 för anställda som inte har företagarinkomst i åldersgruppen 20-64 år, efter sysselsättningsnivå och kön

Total numbers of employees and average and median employment income 2000, employees aged 20-64 with no entrepreneurial income, by activity level and gender

	Antal anställda		Medel- inkomst, tkr	Median- inkomst, tkr	Total arbets- inkomst för resp. kategori, mdkr	Dito i % av arbetsinkomsten för samtliga anställda
	Number of employees					
	tusental	i % av samtliga anställda	Average income, KSEK	Median income, KSEK	Total employ- ment income by category, BSEK	Do. in % of all employment income
Helårs- och heltidsanställda 90-100 procent av årsarbetstiden (Year-round full-time (90-100 per cent) employees)						
Män (Men)	1 510	42	297,7	253,3	450	54
Kvinnor (Women)	1 043	29	230,1	214,0	240	29
Samtliga (Total)	2 553	70	270,1	234,8	690	84
Deltidsanställda 50-89 procent av årsarbetstiden (Part-time (50-89 per cent) employees)						
Män (Men)	138	4	148,2	133,4	21	2
Kvinnor (Women)	497	14	152,3	147,7	76	9
Samtliga (Total)	636	18	151,4	145,2	96	12
Deltidsanställda 1-49 procent av årsarbetstiden: (Part-time (1-49 per cent) employees)						
Män (Men)	142	4	92,6	69,7	13	2
Kvinnor (Women)	302	8	86,2	74,9	26	3
Samtliga (Total)	444	12	88,2	73,1	39	5
Samtliga anställda (All employees)						
Män (Men)	1 790	49	269,9	237,9	483	59
Kvinnor (Women)	1 842	51	185,5	181,0	342	41
Samtliga (Total)	3 633	100	227,1	208,4	825	100

Källa: Statistiska centralbyrån, Bearbetning av Inkomstfördelningsundersökningen 2000

deklarera som kan användas av flertalet inkomsttagare. Skattemyndigheterna skickar ut en blankett "Förenklad självdeklaration" med förtryckta inkomstuppgifter. De förtryckta uppgifterna har lämnats till skattemyndigheterna som kontrolluppgifter från arbetsgivare, pen-

sionsinstitut, banker m.fl. Inför deklarationen av 2001 års inkomster har lämnats 69 miljoner kontrolluppgifter (se sammanställning i 3.7 Tabell) varav 17 miljoner avseende löner, pensioner och andra sociala ersättningar och 52 miljoner avseende kapital m.m. Stämmer uppgif-

3.5 Tabell

Helårs- och heltidsarbetande anställda och företagare i åldersgruppen 20-64 år med fördelning på inkomstklasser och kön år 2000

Full-year and full-time workers (employees and entrepreneurs) 2000, in the 20-64 age group, by income from work and gender

	Antal (tusental) i inkomstklasser (tkr)									Samtliga All	Arbetsinkomst, tkr	
	Number (thousands) by income interval (KSEK)										Income from work, KSEK	
	<100	100-140	140-180	180-220	220-260	260-300	300-500	500-1000	1000-	medel- inkomst average income	median- inkomst median income	
Anställda (Employees):												
Män (Men)	18	27	99	303	358	235	368	92	11	1 510	297,7	253,3
Kvinnor (Women)	18	39	169	347	224	122	106	17	1	1 043	230,1	214,0
Samtliga (Total)	36	66	268	650	582	357	473	109	12	2 553	270,1	234,8
Företagare (Entrepreneurs):												
Lantbrukare och övriga företagare (Farmers and other entrepreneurs)	58 ¹	25	22	20	12	9	13	2	1	161	153,1	136,8

1) Inklusive företagare som har negativa inkomster.

Källa: Statistiska centralbyrån, Inkomstfördelningsundersökningen 2000

3.6 Tabell

Antal inkomstdeklarationer från individer och dödsbon 1995-2001

Number of income tax returns for individuals 1995-2001

Taxeringsår Assessment year	Typ av deklarationsblankett, tusental Type of return, thousands				Särskild deklara- tion Special tax return	Skönstaxerade Discretionary assessments	Totalt antal Total number
	Förenklad deklara- tion Simplified return			Delsumma Subtotal			
	utan tillägg without addition	med tillägg with additions					
1995	3 166	2 224		5 390	1 332	46	6 768
1996	3 563	1 828		5 391	1 256	53	6 700
1997	3 488	1 981		5 468	1 250	53	6 771
1998	3 277	2 239		5 516	1 249	55	6 820
1999	3 372	2 155		5 527	1 278	58	6 863
2000	3 284	2 337		5 621	1 287	55	6 963
2001	3 204	2 496		5 699	1 299	63	7 060

Källa: Riksskatteverkets verksamhetsstatistik

terna på den förtryckta deklarationsblanketten behövs bara en underskrift på att uppgifterna är riktiga. I annat fall kompletterar deklaranten blanketten med tilläggsuppgifter. De vanligaste orsakerna till att tilläggsuppgift lämnas är yrkande om avdrag för arbetsresor och redovisning av vinst/förlust vid försäljning av värdepapper och småhus. Vid mer komplicerade inkomstförhållan-

den, om man t.ex. har inkomst av näringsverksamhet eller om man är delägare i handelsbolag, lämnas en "Särskild självdeklaration".

År 2002 kunde individer som hade förenklad deklara- tion och som inte gjorde några ändringar för första gången lämna sin deklara- tion via Internet. Denna möj- lighet utnyttjades av 411 000 deklara- nter.

3.7 Tabell

Kontrolluppgifter av olika slag vid taxeringen 2002

Statements of income from third party at assessment, 2002

Typ av kontrolluppgift Type of statement	Antal, tusental Number, thousands	Belopp, mdkr Amount BSEK
Löne- och sociala kontrolluppgifter (From employer etc)		
KU 10,13,16 Lön	7 980	937,6
KU 18 Pension, livränta, m.m.:	8 750	369,7
Summa (Total)	16 729	1 307,3
varav lämnade på ADB-media	16 318	
varav lämnade på papper	412	
Kapital-kontrolluppgifter m.m. (From financial institutions etc):		
KU 20 Inkomsträntor, konton Sammanlagd behållning vid årets utgång	6 012	8,3 427,6
KU 21 Inkomsträntor svenska och utländska värdepapper Sammanlagt värde vid årets utgång	1 965	1,9 75,8
KU 22 Utbetalt räntebidrag	17	0,2
KU 25 Utgiftsräntor Låneskuld	13 928	66,5 1 258,9
KU 26 Tomträttsavgäld	126	0,4
KU 31 Utbetald aktieutdelning	21 032	27,4
KU 32 Erhållen ersättning vid försäljning av aktier m.m.	3 758	461,4
KU 33 Marknadsnoterade optioner och terminer	34	
KU 40 Beräknad reavinst vid försäljning av andel i fond Beräknad reaförlust vid försäljning av andel i fond	2 432	12,6 3,0
KU 55 Överlåtelse av bostadsrätt - överlåtelsepris Överlåtelse av bostadsrätt - förvärvspris	112	48,2 23,9
KU 50 Pensionssparande	2 466	15,2
KU 70 Näringsverksamhet (utbetald royalty, näringsbidrag m.m.)	120	23,0
KU 71 Utbetalt belopp från skogskonto m.m.	41	1,0
KU 73 Utdelning m.m. till delägare i samfällighet	5	0,0
Summa (Total)	52 048	
varav lämnade på ADB-media	52 005	
varav lämnade på papper	43	
Totalt antal KU (Grand Total)	68 777	

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt

Ca 7 miljoner deklarationer

Vid 2001 års taxering lämnades 7 miljoner deklarationer avseende fysiska personer varav 5,7 miljoner förenklade och 1,3 miljoner särskilda deklarationer. Av de förenklade var 56 procent utan tilläggsuppgifter. 63 000 personer skönsbeskattades. Därutöver har ca 670 000 personer, i första hand barn, blivit maskinellt beskattade för kapital utan att ha lämnat deklaration. Av de deklarationer som lämnades av individerna ändrades sex procent vid skattemyndigheternas deklara-tionsgranskning.

Lite kontrolluppgiftshistoria

Kontrolluppgiften har en gammal historia, men det är först på senare år som antalet kontrolluppgifter ökat och fått en större täckning och betydelse.

Kontrolluppgift för lön m.m. infördes redan 1935. Sedan 1981 tillgodoförs deklaranten den avdragna preliminärskatten via kontrolluppgiften. I samband med att den förenklade deklarationen infördes 1987 tillkom kontrolluppgift på inkomsträntor, aktieutdelningar m.m.

Nästa stora expansion i antalet kontrolluppgifter inträffade i samband med att den nya förenklade deklarationen med ett förslag till taxering infördes vid 1995 års taxering. För att göra taxeringsförslaget så fullständigt som möjligt infördes kontrolluppgifter på utgiftsräntor, tomträttsavgälder, överlåtelse av andel i allemansfonder och pensionssparande. Vid 1997 års taxering kom för första gången kontrolluppgifter avseende försäljningar av aktier och andra värdepapper. Vid 1998 års taxering infördes kontrolluppgift på skuldbeloppets storlek.

3.4.2 Individernas inkomstskatt slutregleras en gång per år

Skatten på löntagarnas och pensionärernas inkomster betalas i allt väsentligt in under inkomståret genom arbetsgivarens eller pensionsutbetalarens försorg genom att preliminärskatt dras av före löne- eller pensionsutbetalningen. Egenföretagarna betalar själva in preliminär inkomstskatt en gång per månad baserat på tidigare års inkomstnivå eller en preliminär deklaration. Den preliminära skatten avräknas från den skatt som debiteras vid taxeringen (slutskatten). Sedan den nya förenklade deklarationen infördes får flertalet besked om sin slutskatt redan i augusti efter inkomståret. För dem som lämnar Särskild självdeklaration lämnas besked om slutskatten i december efter inkomståret. Hur betalningsmönstret såg ut för de skatter som fastställdes i den deklaration som lämnades av individerna 2001 framgår av 3.8 Tabell.

Den slutliga skatten fastställdes i taxeringen till 493 miljarder kr. Arbetsgivarna betalade in 426 miljarder kr genom preliminärskatteavdrag för sina anställda. Egenföretagare m.fl. betalade in 20 miljarder genom egna månatliga inbetalningar. Individerna gjorde därutöver själva 65 miljarder i kompletterande inbetalningar och 19 miljarder betalades tillbaka till individerna på grund av att för stora belopp blivit inbetalda till skattemyndigheten.

Alla har ett eget skattekonto

Fr.o.m. 1999 har alla som betalar skatt ett eget skattekonto hos skattemyndigheten. På kontot bokförs både de betalningar de skattskyldiga själv gör och det som arbetsgivare, pensionsutbetalare och banker m.fl. dragit

3.8 Tabell

Betalningsmönstret för den skatt som fastställts i inkomstdeklarationen för inkomståret 2000 (taxeringsåret 2001) för individer och dödsbon

Collection of income tax debited on basis of personal tax return for income year 2000 (assessment year 2001), individuals and deceased persons' estates, BSEK

	Antal, tusental Number thousands	Belopp, mdkr Amount BSEK	Belopp i % av fastställd skatt Amount in % of final tax
Summa skatt fastställd i den årliga inkomstdeklarationen <i>(Total tax debited on basis of personal tax return)</i>	7 560	492,7	100%
varav inbetalt via <i>(of which paid by)</i>			
- arbetsgivare, banker m.fl. genom preliminärskatteavdrag <i>(employers, banks etc. by means of withdrawal)</i>	7 879	426,0	86%
- egenföretagare m.fl. genom fördebiterad preliminär skatt <i>(preliminary tax paid by entrepreneurs)</i>	311	20,4	4%
Återstående differens som regleras genom skattskyldigas egna betalningar <i>(Remaining amount regulated by individuals' own payment)</i>		46,3	9%
fördelat på skattskyldiga som <i>(of which tax payers):</i>			
- har en differens på 100 kr eller mindre <i>(having a discrepancy of 100 SEK or less)</i>	825	0,0	0%
- får göra kompletterande inbetalningar med mer än 100 kr <i>(making additional payments of more than 100 SEK)</i>	2 826	65,3	13%
- har belopp att återfå på mer än 100 kr <i>(having more than 100 SEK to be refunded)</i>	3 909	-19,0	-4%

Anm: Den fastställda skatten i denna tabell omfattar utöver inkomstskatt på individernas förvärvsinkomster även skatt på inkomst av kapital, fastighetskatt, förmögenhetsskatt samt kyrko- och begravningsavgift.

Källa: RSV, statistikdatabasen GIN-Skatt

3.9 Tabell

Arbetsgivarna fördelade efter lönesumma 2001 (enligt kontrolluppgifter för inkomståret 2001)

Employers by total wages paid in 2001

Lönesumma, mnkr Total wages, MSEK	Antal arbetsgivare Number of employers		Lönesumma Total wage sum	
	antal	fördelning	miljarder kr	fördelning
	number	i % share in %	BSEK	share in %
- 0,2	125 889	42	8	1
0,2 - 0,5	64 203	21	21	2
0,5 - 1,0	43 190	14	31	3
1,0 - 5,0	51 279	17	109	12
5,0 - 10,0	8 186	2,7	57	6
10,0 - 20,0	4 146	1,4	58	6
20,0 - 50,0	2 493	0,8	77	8
50,0 - 100,0	879	0,3	61	7
100,0 -	1 136	0,4	516	55
Summa (Total)	301 401	100	938	100

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt

av som preliminär skatt. Egna inbetalningar kan göras till kontot när som helst under året. Intäkt- respektive kostnadsränta på över- och underskott räknas dag för

dag precis som på ett vanligt bankkonto. När den slutliga skatten fastställts för en person jämförs detta belopp med de betalningarna som kommit in från olika håll. Beroende på hur mycket som betalats uppstår därvid över- eller underskott på kontot. I samband med att skattekontot infördes försvann begreppen fyllnadsbetalningar, ö-skatt och kvarskatt.

3.4.3 Arbetsgivarna betalar preliminärskatten varje månad

Som framgått ovan ombesörjer arbetsgivare och pensionsutbetalare m.fl. att skatt dras på de anställdas löner, pensioner m.m. och skatten betalas in till skattemyndigheterna löpande under året. Arbetsgivarna betalar dessutom in arbetsgivaravgifter. Underlaget för arbetsgivaravgifter är i princip lönesumman inkl. beskattade förmåner. Arbetsgivaravgifterna och det preliminärskatteavdrag arbetsgivarna gör för sina anställda deklarerar och betalas in en gång i månaden. Denna inbetalning skall vara gjord den 12:e i månaden efter den månad lönen betalades ut till den anställde.

Antalet arbetsgivare i Sverige uppgår till ca 300 000. Det svenska näringslivet domineras av stora arbetsgi-

3.10 Tabell

Den taxerade förvärvsinkomstens sammansättning inkomståret 2000 för individer och dödsbon

The structure of assessed earned income, income year 2000, individuals and deceased persons' estates

Delposter under taxerad inkomst Structure of assessed income	Antal som deklarerat på resp. post, tusental Number of persons, thousands	Belopp, mdkr Amounts, BSEK
A. Inkomst av tjänst (Income from employment)	6 583	1 230,2
A.1 Delsumma inkomstposter (Subtotal for incomes)		1 245,8
Löner, skattepliktiga förmåner, sjukpenning m.m. (Wages and social benefits)	4 979	974,3
Kostnadsersättning (Compensation for costs)	143	1,5
Allmän pension, tjänstepension (General pensions)	2 094	243,9
Privat pensionsförsäkring, livränta (Private pensions)	440	14,3
Skattepliktiga ersättningar som ej är pensionsgrundande (Other taxable compensations not entitling to pension)	230	5,4
Ersättningar från fåmansföretag/handelsbolag (Remuneration from close company/partnership)	19	5,4
Övrigt (Other income)		1,1
A.2 Delsumma avdragposter (Subtotal for deductions)		-15,6
Resor till och från arbetet (Travel between home and work)	934	-10,5
Tjänsteresor (Travel in business)	47	-0,3
Dubbel bosättning (Dual residence)	80	-1,6
Övriga kostnader (Other costs)	633	-3,1
B. Inkomst av näringsverksamhet (egenföretagare) (Income from personal business)		30,7
Aktiv näringsverksamhet (For persons active in business)	303	28,1
Passiv näringsverksamhet (For persons not active in business)	90	2,6
C. Allmänna avdrag (General exemptions)	1 960	-13,5
Pensionssparande (Private saving for pension)	1 947	-12,9
Periodiskt understöd m.m. (Periodical allowance etc.)	6	-0,1
Kvittning av underskott av näringsverksamhet mot inkomst av tjänst (Deduction of deficit in business from income from employment)	18	-0,5
D. Taxerad förvärvsinkomst (A+B+C) Assessed income (A+B+C)	6 696	1 247,1

Källa: Riksskatteverket och Ekonomistyrningsverket, Taxeringsutfallet

vare. Arbetsgivare med en lönesumma över fem miljoner (mer än ca 20 årsarbetskrafter) utgör 5 å 6 procent av arbetsgivarna och svarar för 82 procent av lönesumman.

3.5 Direkt skatt på individernas inkomster av förvärvsarbete

3.5.1 De taxerade förvärvsinkomsterna 1 247 miljarder kr år 2000

Sammansättningen av den taxerade förvärvsinkomsten inkomståret 2000 framgår av 3.10 Tabell. I tabellen ingår inte inkomster för personer som haft så låga inkomster att de inte behövt lämna deklaration. Sammantaget kan dessa inkomster för icke-deklaranterna beräknas till åtta miljarder kr varav sju miljarder avser pensioner och en miljard löner.

Den taxerade förvärvsinkomsten som är summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet, men efter allmänna avdrag, uppgick 2000 till 1 247 miljarder kr. Den taxerade inkomsten utgör basen för skatteberäkningen. I taxeringsunderlaget ingår inkomst av tjänst med 1 230 miljarder kr. Härav utgjorde löner, skattepliktiga förmåner och vissa socialförsäkringsförmåner sammanlagt 974 miljarder kr varav 99 miljarder avseende socialförsäkringar (t.ex. sjuk- och föräldrapening, arbetslöshetsersättning). De allmänna pensionerna och tjänstepensionerna svarade för 244 miljarder kr (exkl. pensionsbelopp för pensionärer som undantagits från deklarationsplikten, ca 7 miljarder kr). Egenföretagarnas inkomst av näringsverksamhet var 31 miljarder kr.⁴ Individerna erhöll 14 miljarder i privata pensionsförsäkringar och livräntor. Avdraget för pensionspa-

rande var 13 miljarder kr. Avdrag för resor till och från arbetet gjordes av 934 000 personer till ett sammanlagt belopp på 10,5 miljarder.

Avdrag för arbetsresor och för pensionssparande är de vanligaste avdragen.

3.5.2 934 000 personer gör avdrag för resor till och från arbetet

Vanligaste sättet att ta sig till och från arbetet är med bil. Av arbetsresorna görs 63 procent med bil och 23 procent till fots eller med cykel (3.11 Tabell). Avståndet mellan hem och arbete är i genomsnitt 16 km.

Men det är bara i vissa fall som kostnaderna för arbetsresor för dras av vid inkomstbeskattningen. Fr.o.m. inkomståret 1998 medges avdrag för resor till och från arbetsplatsen för kostnader som överstiger 7 000 kr. Fr.o.m. år 2001 är avdraget för resor med bil 16 kr per mil.

Inkomstår	Gräns för att göra avdrag	Avdrag vid resor med egen bil
1993-1994	4 000 kr	13 kr/mil
1995-1997	6 000 kr	13 kr/mil
1998-2000	7 000 kr	15 kr/mil
2001-	7 000 kr	16 kr/mil

År 2000 har 934 000 inkomsttagare gjort avdrag för resor till och från arbetet. Detta är betydligt färre än i början av 1990-talet (3.12 Tabell). Avdragsbeloppet är dock högre år 2000 - 10,5 miljarder kr mot 8,9 miljarder 1994.

Inkomståret 2000 som den senaste statistiken avser var avdraget i genomsnitt 11 249 kr. För 147 000 personer översteg avdraget 20 000 kr.

Ca 18 procent av inkomsttagarna gör reseavdrag. Vanligast är reseavdrag i pendlingslänen Halland och

3.11 Tabell

Färdsätt till och från arbetet år 2000

Means of travel to or from work year 2000

Färdsätt Means of travel	Antal resor till eller från arbetet under året Number of travels to or from work during the year		Omräknat ¹ till antal helårsresenärer, tusental Converted into number of persons, thousands	Genomsnittlig färdlängd till arbetet, km Average length of travel to place of work, km
	miljoner millions	andel,% share,%		
Fots/cykel (By foot, bicycle)	350	23%	874	2
Personbil (Car)	964	63%	2 410	19
Tåg och buss (Train or bus)	211	14%	528	21
Övrigt (Other)	13	1%	31	73
Summa (Total)	1 538	100%	3 844	16

1)Omvandlingen har gjorts med det schablonmässiga antagandet att personer na reser till och från arbetet 200 dagar per år.

Källa: Statistiska Centralbyrån/Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA), Den nationella reseundersökningen RES 2000

⁴ Näringsidkarnas inkomster och principerna för hur de beskattas behandlas samlat i kapitel 6 "Särskilt om företagsbeskattning".

3.12 Tabell

Reseavdraget 1993-2000

Deduction for expenses for travelling between home and place of work 1993-2000

Inkomstår	Antal personer, tusental	Totalt belopp, mnkr	Medelbelopp, tkr
Year	Number of persons, thousands	Total amount, MSEK	Average amount, KSEK
1993	1 291	8 821	6,8
1994	1 153	8 926	7,7
1995	805	7 341	9,1
1996	815	7 637	9,4
1997	872	8 256	9,5
1998	880	9 653	11,0
1999	904	10 117	11,2
2000	934	10 480	11,2

Källa: Riksskatteverket och Ekonomistyrningsverket, Taxeringsutfallet

Uppsala. Det genomsnittliga avdraget för de som gör avdrag är högst i Uppsala, Södermanlands och Västmanlands län.

Tittar man på enskilda kommuner är reseavdrag mest frekventa i Lerum, Håbo och Kungsbacka och minst vanliga i Stockholm, Sundbyberg och Solna. Högst medelvärde bland dem som gjorde reseavdrag hade inkomsttagarna i Norrtälje (18 500 kr) följt av Trosa, Nynäshamn, Gnesta och Strängnäs, kommuner som ligger ca 60-80 km från Stockholm. Lägst medelvärde hade Gnosjö (7 100 kr) följt av Staffanstorp och Kumla.

3.13 Tabell

Reseavdraget inkomståret 2000

Deduction for expenses for travelling between home and place of work income year 2000

Avdrag tkr	Antal tusental	andel, %	Belopp mnkr
Deduction KSEK	Number thousands	share, %	Amount MSEK
0 - 2	104	11	119
2 - 4	139	15	412
4 - 6	111	12	547
6 - 8	103	11	717
8 - 10	83	9	743
10 - 12	70	8	769
12 - 15	83	9	1 110
15 - 20	93	10	1 601
20 - 25	59	6	1 307
25 - 30	32	3	880
30 - 40	34	4	1 172
40 -	22	2	1 115
Summa (Total)	933	100	10 490
Genomsnittligt belopp i kronor (Average amount SEK)			11 249

Källa: SCB:s inkomststatistik, Bearbetning av Stururvalet 2000

3.5.3 Fler kvinnor än män pensionsparar

Allt fler pensionsparar. Inkomståret 2000 gjorde drygt 1,9 miljoner inkomsttagare avdrag för pensionsparande med ett totalt belopp på 12,8 miljarder kr. Detta innebär att mer än var tredje person i aktiv ålder kompletterar sin lagstadgade pension med ett eget pensionsparande. Beloppet som drogs av uppgick i snitt till 6 600 kr. Antalet personer som pensionsparar har fördubblats sedan 1991. Pensionspararna sparar dock i genomsnitt mindre än 1991. Avdraget för pensionsparande begränsades 1995 från helt till halvt basbelopp. För tjänsteinkomster mellan 10 och 20 basbelopp⁵ eller om man är näringsidkare får ett större avdrag göras.

Det är vanligare att kvinnor pensionsparar än män (3.16 Tabell). I åldrarna 20-64 år pensionsparar 42 procent av kvinnorna mot 33 procent av männen. Men sparandet är genomsnittligt sett lägre bland de kvinnor som gör pensionsavdrag.⁶ Pensionsparandet börjar tidigt. Av de som har förvärvsinkomster och är under 25 år pensionsparar 8 procent med i genomsnitt 1 800 kr. Andelen som pensionsparar är högst i åldersgruppen 45-54 år (44 procent).

3.14 Tabell

Reseavdraget i olika län inkomståret 2000

Deduction for expenses for travelling between home and place of work in the different counties in 2000

	Antal som gjort avdrag	% av de som haft lön m.m.	Genomsnittligt avdragsbelopp, tkr
	Number of persons with deductions	In % of the income earners	Average amount deducted, KSEK
Stockholms	128 061	11,8	11,9
Uppsala	43 892	24,8	14,4
Södermanland	29 405	20,3	14,3
Östergötland	39 569	16,7	10,3
Jönköping	32 194	16,7	9,6
Kronoberg	20 158	19,2	9,9
Kalmar	23 778	17,9	10,4
Gotland	6 584	20,4	9,8
Blekinge	16 947	19,5	9,5
Skåne	133 134	20,9	11,2
Halland	39 523	25,3	11,5
Västra Götaland	182 670	21,3	11,0
Värmland	31 359	20,0	10,6
Örebro	28 477	18,0	10,4
Västmanland	27 124	18,3	12,5
Dalarna	29 881	18,6	10,2
Gävleborg	27 030	16,8	10,3
Västernorrland	28 828	20,0	9,8
Jämtland	12 600	16,6	11,4
Västerbotten	26 552	17,3	10,5
Norrbottn	25 771	16,9	11,5
Riket	933 537	18,1	11,2

Källa: SCB, Den totalräknade inkomststatistiken 2000

⁵ Reglerna innebär inkomståret 2000 (prisbasbelopp = 36 600 kr) för den som är anställd och har inkomster under 366 000 kr att det största belopp som får dras av är 18 300 kr. För den som har inkomster mellan 366 000 och 732 000 kr får avdrag göras med ytterligare 5 procent av den del av inkomsten som överstiger 366 000 kr. Maximalt avdrag som kan göras av anställda är således 36 600 kr vid en inkomst på 732 000 kr.

⁶ Mer detaljerade uppgifter om storleken på pensionsavdraget för kvinnor och män återfinns i 3.39Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

3.15 Tabell

Avdrag för pensionssparande 1991- 2000

Deduction for savings for individual private pension 1991-2000

Inkomstår	Antal personer, tusental	Medelbelopp, tkr	Totalt belopp, mnkr
Year	Number of persons, thousands	Average amount, KSEK	Total amount, MSEK
1991	966	9,4	9 076
1992	1 018	8,1	8 242
1993	1 070	8,2	8 795
1994	1 235	8,5	10 551
1995	1 363	6,7	9 144
1996	1 478	6,6	9 797
1997	1 576	6,6	10 415
1998	1 678	6,6	11 053
1999	1 803	6,8	12 260
2000	1 943	6,6	12 823

Källa: SCB, den totalräknade inkomststatistiken

3.5.4 Skatteberäkningen grundas på taxerad förvärsinkomst

Den taxerade förvärsinkomsten utgör bas för skatteberäkningen av skatt på arbete. Skatten tas ut som statlig och kommunal inkomstskatt. Dessutom tas för personer i aktiv ålder ut en allmän pensionsavgift. Den allmänna pensionsavgiften är till del avdragsgill då beskattningsunderlaget för statlig och kommunal inkomstskatt bestäms. För att få den beskattningsbara förvärsinkomsten görs grundavdrag och för pensionärer i vissa inkomstlägen ett särskilt grundavdrag. Den beskattningsbara förvärsinkomsten utgör den bas på vilken den statliga och kommunala inkomstskatten tas ut. 3.17 Tabell visar skatternas och avgifternas storlek vid vissa inkomstnivåer år 2002. I tabellen anges också hur stor arbetsgivaravgift som betalas vid respektive nivå.

3.16 Tabell

Avdraget för pensionssparande fördelat på ålder och kön 2000 (exkl. dödsbon)

Deduction for savings for individual private pension 2000 by age and gender (excl. deceased persons' estates)

Ålder Age	Avdrag för pensionssparande			Deduction for savings for individual private pension			Samtliga All		
	Kvinnor Women			Män Men					
	Antal	Andel,%	Genomsnitt, tkr	Antal	Andel,%	Genomsnitt, tkr	Antal	Andel,%	Genomsnitt, tkr
	Number	Share, %	Mean value, KSEK	Number	Share, %	Mean value, KSEK	Number	Share, %	Mean value, KSEK
0-24	34 247	8	1,7	34 173	8	2,0	68 420	8	1,8
25-34	225 782	40	3,0	203 097	34	3,6	428 879	37	3,3
35-44	277 475	48	4,6	225 117	37	5,8	502 592	43	5,2
45-54	304 083	51	7,2	227 185	38	9,1	531 268	44	8,0
55-64	208 623	42	9,7	166 706	32	11,9	375 329	37	10,7
65-	15 324	2	12,5	21 020	3	14,6	36 344	2	13,7
Samtliga	1 065 534	30	6,0	877 298	26	7,4	1 942 832	28	6,6
varav i åldern 20-64 år (of which by age 20-64 years)	1 048 252	42	5,9	854 463	33	7,2	1 902 715	38	6,5

Källa: SCB, bearbetning av den totalräknade inkomststatistiken 2000

3.5.5 Grundavdraget och den tillfälliga skattereduktionen

Grundavdraget har varit lika stort vid den statliga och kommunala taxeringen sedan 1991 utom 1994 då grundavdraget tillfälligt slopades vid den statliga taxeringen. Grundavdraget har tidigare utgått från en grundnivå som därefter trappats upp för att sedan åter trappas ned till samma grundnivå. Inkomståret 2003 sker en differentiering så att avdraget blir större i låga inkomstlägen än i de högre. Grundnivån i botten höjs år 2003 från 0,293 prisbasbelopp till 0,403 prisbasbelopp (avrundning uppåt till närmaste hundratal kronor). I de höga inkomstlägena ligger nivån kvar på 0,293 prisbasbelopp. Grundnivån uttryckt i kronor den statliga och kommunala beskattningen inkomståren 1991-2003 framgår av sammanställningen i 3.18 Tabell. Uttryckt i kronor är grundavdraget år 2003 15 600 kr vid låga inkomstnivåer och 11 400 kr vid höga inkomstnivåer.⁷

Reglerna för grundavdrag i olika inkomstlägen innebär att grundavdraget blir "puckelformat". Inkomståret 2003 utgör grundavdraget 15 600 kr vid taxerad inkomst under 53 500 kr och 11 400 kr vid taxerad inkomst över 264 300. I inkomstlägena däremellan varierar grundavdraget med ett högsta värde på 25 900 kr vid taxerad inkomst mellan 113 600 och 120 200. Puckeln har tillkommit i syfte att låg- och medelinkomsttagare ska få lägre skatt än om grundavdraget ges med samma belopp oberoende av inkomstnivån.

Den stora höjningen av grundavdraget 2003 har två orsaker. Åren 1999-2002 har funnits en tillfällig skattereduktion för att tillföra låg- och medelinkomsttagarna mer köpkraft. Det högre grundavdraget ersätter fr.o.m. år 2003 den tillfälliga skattereduktionen. Därutöver höjs grundavdraget som ett inslag i den gröna skattevaxlingen. Fr.o.m. 2003 är grundavdraget lika för förvärsarbetande och pensionärer.

⁷ Förslag i budgetpropositionen hösten 2002.

3.17 Tabell

Skatt på arbete för löntagare i aktiv ålder vid några olika inkomstnivåer 2002, inga avdrag, kommunalskatt = 30,52 % (motsvarar medelskattesats för primärkommuner och landsting)

Tax paid for wage earners of active ages at different income levels (SEK) in year 2002, no deductions, local tax rate = 30,52 % (equal to the average charge for municipalities and county councils)

1. Lön (Wage level)	50 000	100 000	150 000	200 000	250 000	300 000	350 000	400 000	500 000	1 000 000
Avdrag egenavgift pension ¹ (Deduction social security charges, pension)	-900	-1 800	-2 700	-3 500	-4 400	-5 300	-5 500	-5 500	-5 500	-5 500
Grundavdrag (Basic deduction)	-11 200	-18 500	-17 400	-12 400	-11 200	-11 200	-11 200	-11 200	-11 200	-11 200
Beskattningsbar inkomst (Taxable income)	37 900	79 700	129 900	184 100	234 400	283 500	333 300	383 300	483 300	983 300
Kommunalskatt (30,52%) (Local tax)	11 567	24 324	39 645	56 187	71 538	86 524	101 723	116 983	147 503	300 103
Kommunal inkomstskatt, fast belopp (Local tax, fixed amount)	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Statlig inkomstskatt (Central gov. income tax)	0	0	0	0	0	1 940	11 900	21 900	45 355	170 355
Allmän pensionsavgift ¹ (General pension contr.)	3 500	7 000	10 500	14 000	17 500	21 000	21 900	21 900	21 900	21 900
Skattereduktion på förvärvsinkomster (Tax reduction on low income)	-1 320	-1 320	-1 140	-540	0	0	0	0	0	0
Skattereduktion allmän pensionsavgift ¹ (Tax reduction for general pension contr.)	-2 600	-5 200	-7 800	-10 500	-13 100	-15 700	-16 400	-16 400	-16 400	-16 400
2. S:a direktdebiterad skatt (Direct income tax)	11 347	25 004	41 405	59 347	76 138	93 964	119 323	144 583	198 558	476 158
3. Arbetsgivaravg. (32,82%) (General payroll tax)	16 410	32 820	49 230	65 640	82 050	98 460	114 870	131 280	164 100	328 200
Skatt+arbetsgiv. avg. (2+3) (Total tax on labour)	27 757	57 824	90 635	124 987	158 188	192 424	234 193	275 863	362 658	804 358
Arbetsgivarkostnad (1+3) (Total wage cost for the employer)	66 410	132 820	199 230	265 640	332 050	398 460	464 870	531 280	664 100	1 328 200
Behållen lön efter skatt (1-2) (Remaining wage after taxes being paid)	38 653	74 996	108 595	140 653	173 862	206 036	230 677	255 417	301 442	523 842

1) År 2002 gäller att löntagarna genom en skattereduktion kompenseras direkt för tre fjärdedelar av den uttagna allmänna pensionsavgiften. Resterande fjärdedel är avdragsgill. Reglerna är del av en reform som syftar till att kompensera löntagarna för effekterna av den allmänna pensionsavgiften.

Källa: Riksskatteverket

3.18 Tabell

Grundavdragets grundnivå inkomståren 1991-2003

Basic deduction; standard level in SEK 1991-2003

Inkomstår Income year	Grundavdrag, kr Basic deduction, SEK
1991	10 300
1992	10 700
1993	11 000
1994*	8 800
1995	8 900
1996	8 600
1997-2000	8 700
2001	10 000
2002	11 200
2003**	15 600 - 25 900 - 11 400

* 1994 medgavs inte grundavdrag vid den statliga taxeringen.

** Enligt förslag i budgetpropositionen hösten 2002.

3.5.6 Statliga och kommunala inkomstskatten

Fysiska personer betalar kommunal och statlig inkomstskatt på den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Samtliga skattebetalare med beskattningsbar förvärvsinkomst påförs kommunal inkomstskatt. Därutöver betalar alla 200 kr i ett fast skattebelopp. Fram till 1998 har det fasta beloppet varit en skatteintäkt för staten. Åren 1999-2003 tillfaller det fasta beloppet kommuner och landsting.

Genomsnittlig kommunalskatt 30,52 procent 2002

Fram t.o.m. 1999 bestod kommunalskatten av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting samt församlingsskatt. I och med kyrkans skiljande från staten har församlingsskatten ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som skatt. Kommunalskatten

3.19 Tabell

Beräkning av grundavdraget i olika inkomstlägen åren 2002-2003

Calculation of basic deduction at different levels of assessed income year 2002-2003

Taxerad förvärvsinkomst, kr Assessed earned income, SEK	Grundavdrag Basic deduction
Inkomståret 2002 (income year 2002):	
Upp till 70 800	11 200
70 900 - 109 200	11 300 -20 800 upptrappning med 25% av inkomst över 70 900
109 300 - 115 800	20 900
115 900 - 211 800	20 800 - 11 300 nedtrappning med 10% för inkomst över 115 900
211 900 -	11 200
Inkomståret 2003 (income year 2003):	
Upp till 53 500	15 600
53 600 - 113 500	15 700 -25 800 upptrappning med 17% av inkomst över 53 600
113 600 - 120 200	25 900
120 300 - 264 200	25 900 - 11 500 nedtrappning med 10% för inkomst över 120 300
264 300 -	11 400

Anm. Inkomståret 2003 enligt förslag i budgetpropositionen hösten 2002.

består därför fr.o.m. år 2000 av skatteuttag för kommunen och för landstinget. Kommunalskattesatsen varierar mellan kommuner, men landets genomsnittliga kommunalskattesats är 30,52 procent inkomståret 2002.

3.20 Tabell

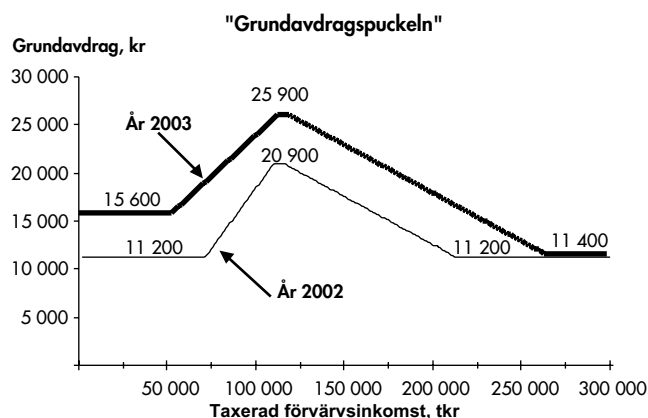
Skiktgräns för statlig inkomstskatt, 1991-2003

Income level at which central government income tax is to be paid, 1991-2003

Inkomstår Income year	Skiktgräns, kr Income level, SEK		Dito uttryckt som taxerad förvärvsinkomst (se anm) Do. in terms of assessed income		Skattesats Tax rate	
	Beskattningsbar inkomst Taxable income				skikt 1 lower level	skikt 2 upper level
	skikt 1 lower level	skikt 2 upper level	skikt 1 lower level	skikt 2 upper level		
1991	170 000		180 300		20%	
1992	186 600		197 300		20%	
1993	190 600		203 500		20%	
1994	198 700		202 700		20%	
1995	203 900		221 600		25%	
1996	209 100		229 000		25%	
1997	209 100		231 600		25%	
1998	213 100		238 400		25%	
1999	219 300	360 000	245 000	389 500	20%	25%
2000	232 600	374 000	254 600	398 600	20%	25%
2001	252 000	390 400	271 500	411 100	20%	25%
2002	273 800	414 200	290 100	430 900	20%	25%
2003*	284 300	430 000	301 000	447 200	20%	25%

* Enligt förslag i budgetpropositionen hösten 2002.

Anm: Brytpunkten uttryckt i taxerad förvärvsinkomst har beräknats utifrån beskattningsbar inkomst med tillägg för grundavdrag och avdrag för allmän egenavgift för icke-pensionär.

Statlig inkomstskatt i två skikt fr.o.m. 1999

Åren 1991-1994 utgick, utöver kommunalskatten, statlig inkomstskatt om ytterligare 20 procent på den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger skiktgränsen för statlig skatt. Åren 1995-1998 fanns en s.k. värnskaft i form av en temporär höjning av den statliga inkomstskatten från 20 till 25 procent. Skiktgränsen för statlig inkomstskatt redovisas i 3.20 Tabell.

År 1999 togs den s.k. värnskaften bort och ersattes av en statlig inkomstskatt som tas ut i två skikt. I det första skiktet är den statliga skatten 20 procent och gäller enligt förslag för år 2003 för inkomster över 301 000 kr. I det andra skiktet tas ytterligare fem procent ut i skatt. Det gäller år 2003 för inkomster över 447 200 kr. Den nedre skiktgränsen för statliga skatten indexuppräknas mellan åren med inflationen plus två procentenheter, medan den övre skiktgränsen endast

har indexerats med inflationen. I praktiken har dock skiktgränsens nivå de flesta åren kommit att fastställas genom separata beslut. Mellan 1999 och 2003 har den nedre skiktgränsen uttryckt i beskattningsbar inkomst justerats upp från 219 300 kr till 284 300 kr dvs. med 65 000 kr. Detta är mer än vad som följer av uppräkningsregeln. Uppjusteringen fördelar sig på 34 500 kr för indexregeln, 13 900 kr för att tekniskt kompensera för begränsningen av avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften och 16 600 kr i extra höjning för att få ned andelen inkomsttagare som har inkomster över brytpunkten.⁸

Sänkt skatt för utländska nyckelpersoner

År 2001 infördes en skattelättnad för utländska experter, forskare och andra nyckelpersoner som vistas i Sverige under en begränsad period. Lättnaden innebär att skatt och socialavgifter endast betalas på 75 procent av lönen. Lättnaden gäller de tre första åren av vistelsen. En särskild nämnd, Forskarskattenämnden, prövar vilka som uppfyller kriterierna.

Fram t.o.m. augusti 2002 har kommit in 1 692 ansökningar om skattelättnader. Den stora mängden ansökningar under första halvåret 2001 har att göra med övergångsregler som innebar att det i samband med att reglerna infördes fanns möjlighet att ansöka för personer som redan fanns här men som ännu inte vistats tre år i landet.

Av de 1 367 ansökningar som var avgjorda sommaren 2002 har 735 bifallits. Anledningen till avslag är, utöver att man inte uppfyller kriterierna för att få nedsättning, även avslag på formella grunder vanligen på grund av för sent inkomna ansökningar.

3.21 Tabell

Ansökningar om skattelättnader för utländska nyckelpersoner

Number of applications for tax relief for foreign experts

		Antal ansökningar Number of applications
2001	1:a halvåret	1 081
2001	2:a halvåret	310
2002	1:a halvåret	226
2002	juli-aug	75
Summa (Total)		1 692
varav avslutade ¹ (of which settled)		1 367
varav bifall (of which approved)		735

1) t.o.m. augusti 2002

Källa: Forskarskattenämnden

Skattereduktioner för fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa fr.o.m. år 2002

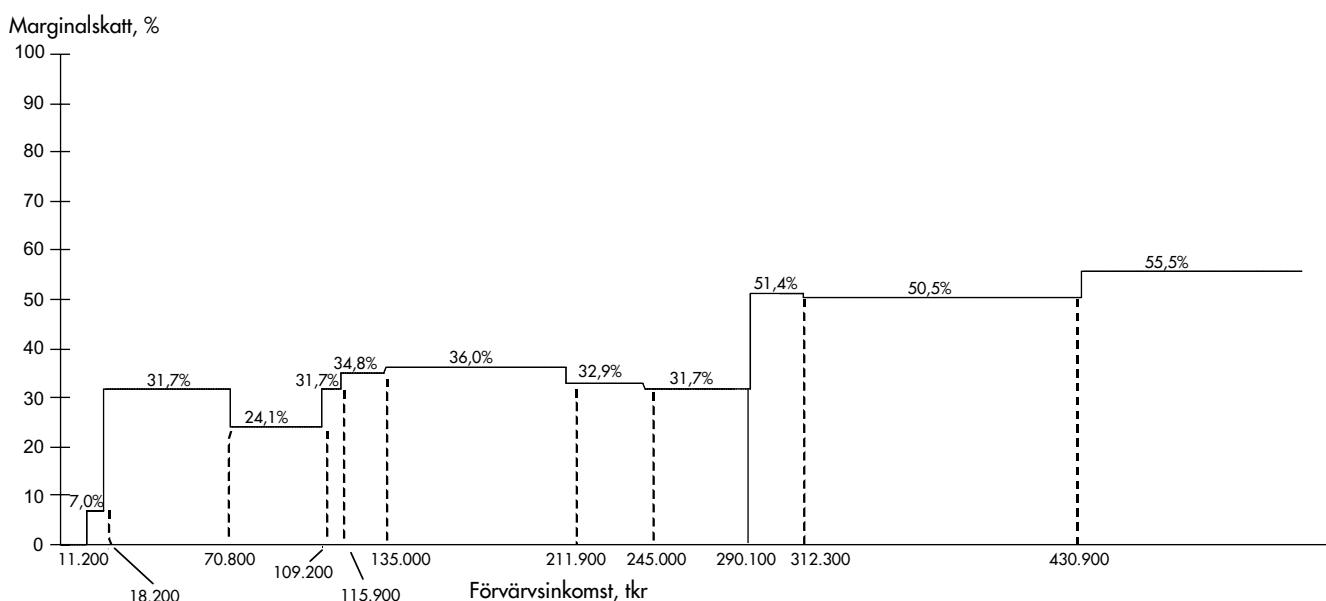
Skattereduktioner för fackföreningsavgift och för avgift till arbetslöshetskassa infördes år 2002.

Skattereduktionen för fackföreningsavgift motsvarar 25 procent av fackföreningsavgiften. Motivet för skattereduktionen är att likställa villkoren för medlemskap i en arbetsgivarorganisation respektive en arbetstagarorganisation. Skattelättnad i form av skattereduktion för fackföreningsavgift har funnits tidigare under åren 1983-1991.

3.22 Diagram

Marginalskatt i olika inkomstlägen inkomståret 2002

Marginal tax rate at different income levels in 2002

Anm: I diagrammet bortses från den effekt som uppträder vid uttag av allmän pensionsavgift vid den inkomstgräns som man överskrider gränsen för deklarationsplikt.

⁸ I tabellbilagan (3.37 Tabell) redovisas upjusteringen fördelad på respektive år.

För avgift till arbetslöshetskassa motsvarar skattereduktionen 40 procent av avgiften. Enligt de regler som fanns tidigare fick avgiften till arbetslöshetskassa dras av endast till den del den tillsammans med övriga kostnader för inkomsternas förvärvande översteg 1000 kr.

3.5.7 Marginalskatt och marginaleffekter

I kapitel 1 beskrivs olika marginalskattebegrepp. Det marginalskattebegrepp som används nedan - den synliga marginalskatten - inkluderar den inkomstskatt och de egenavgifter som träffar en viss inkomstökning som en individ får. Ett annat mer omfattande marginalskattebegrepp är den s.k. skatteken som utöver den inkomstskatt och de egenavgifter som är direkt synliga för individen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionsskatter.

Ett annat begrepp som förekommer i diskussionerna är marginaleffekten. Marginaleffekten beaktar utöver marginalskatten de effekter en inkomstökning ger på olika inkomstberoende bidrag och avgifter. De man vanligen tänker på är bostadsbidrag, barnomsorgsavgifter, underhållsbidrag, återbetalning av studielån och socialbidrag.

Högsta marginalskatten 55,5 procent

De sammanlagda marginalskatteeffekterna år 2002 för en person i aktiv ålder som uppstår i olika inkomstlägen illustreras i 3.22 Diagram. I beräkningarna har tagits hänsyn till grundavdragets ”puckelformade” utformning, den tillfälliga skattereduktionen för låg och medelinkomsttagare, en kommunalskattesats på 30,52 procent (= medelutdebiteringen) och den statliga inkomstskatten. Vidare ingår effekterna av den allmänna pensionsavgiften.

Marginalskatten är ”i princip” 31,7 procent upptill en inkomst på 290 100 kr. På grund av grundavdragets konstruktion blir dock marginaleffekten något försänkt (24,1 procent) vid inkomster mellan 70 800 kr och 109 200 kr. I inkomstlägen mellan 115 900 och 245 000 blir marginaleffekten en aning förhöjd beroende på avtrappning av grundavdrag och den tillfälliga skattereduktionen för låginkomsttagare. I inkomstskiktet mellan 290 100 och 312 300 tas ut statlig inkomstskatt på 20 procent samt allmän pensionsavgift och marginalskatten hamnar på 51,4 procent. I intervallet 312 300 till 430 900 är den statliga inkomstskatten fortfarande 20 procent men marginalskatten blir något lägre – 50,5 procent – beroende på att man passerat taket för uttag av allmän pensionsavgift. När gränsen för statsskattens övre skikt överskrids, vilket inträffar vid inkomster på 430 900 kr, blir marginalskatten 55,5 procent.

20 procent över brytpunkten 2000

I utredningsskedet för den stora skattereformen i början av 1990-talet föreslogs att skiktgränsen vid genomförandet 1991 skulle sättas vid en inkomst på 200 000 kr och man räknade då med att tio procent av de skattskyldiga skulle hamna över brytpunkten. Vid riksdagsbehandlingen och beslutet om skattereformen sänktes gränsen. Skiktgränsen fastställdes därvid med inriktning att 15 procent av de skattskyldiga skulle betala statlig

skatt. Inkomstskattereglerna har därefter ändrats i olika avseenden.

Ser man till utfallet 2000 för samtliga inkomsttagare över 20 år (inkl. pensionärer) hade 20 procent eller 1,3 miljoner personer inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Bland helårs- och heltidsanställda hade 38 procent inkomster över nedersta skiktgränsen (3.23 Tabell samt tabellbilaga 3.38 Tabell). Bland heltidsanställda män var det 47 procent och bland kvinnorna 24 procent.

3.23 Tabell

Procentandelen inkomsttagare över skiktgränsen för statlig inkomstskatt

Share of persons with income level above the threshold for central government income tax

	Andel, procent Share in %					
	Samtliga över 20 år (inkl. pensionärer) All persons above 20 years			Heltidsanställda 20-64 år Full-time employees 20-64 years		
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen
	Men	Women	All	Men	Women	All
1991	34	9	21	53	24	42
1992	28	6	17	43	16	33
1993	27	7	17	47	19	35
1994	30	9	19	52	24	40
1995	25	6	15	42	15	31
1996	26	7	16	44	19	34
1997	28	9	18	47	23	37
1998	29	9	19	48	22	38
Nivå 1 (Level 1):						
1999	30	10	20	48	23	37
2000	30	10	20	47	24	38
Nivå 2 (Level 2):						
1999	7	1	4	12	3	8
2000	9	2	5	15	5	11

Källa: Statistiska centralbyrån, Inkomstfördelningsundersökningarna

Åren 2000-2002 görs extra höjningar av den nedre skiktgränsen i syfte att få ned andelen som betalar statlig skatt. År 2002 räknar man med att andelen inkomsttagare som betalar statlig inkomstskatt ska sjunka till 17 procent. Inriktningen är att på sikt få ned andelen som betalar statlig skatt till 15 procent av de skattskyldiga.

Marginaleffekter vid sidan av skatterna

För att ge en uppfattning om effekterna av några av de inkomstprövade systemen vid sidan av skattesystemen redovisas i 3.24 Tabell antal berörda hushåll och vilka belopp som omsätts när det gäller barnomsorgsavgifter, återbetalning av studielån och bostadsbidrag år 2000.

Antalet hushåll som betalar *barnomsorgsavgifter* var 2000 en halv miljon och det belopp som betalades var 7,7 miljarder kr. Barnomsorgstaxorna har tidigare haft skiftande utformning mellan kommunerna. En för riket gemensam maxtaxa i barnomsorgen har införts fr.o.m. år 2002 vilket lindrar marginaleffekterna.

3.24 Tabell

Vissa inkomstberoende system vid sidan av skattesystemet 2000

Some means tested systems outside the tax system 2000

	Antal, tusental Number, thousands	Belopp, mdkr Amounts, BSEK
Barnomsorgsavgift (Day care fee):		
Ensamstående hushåll (Singles)	116	1,1
Gift/sambohushåll (Cohabiting)	382	6,6
Summa hushåll (Total households)	499	7,7
Antal "berörda vuxna" (Number of affected adults)	881	
Återbetalning av studielån m.m. (Repayment of study loan) :		
Berörda individer (Affected persons)	800	5,1
Bostadsbidrag till barnfamiljer och unga (Accommodation allowances for families with children and young people):		
Ensamstående hushåll (Singles)	267	4,0
Gift/sambohushåll (Cohabiting)	79	1,3
Summa hushåll (Total households)	346	5,3
Antal "berörda vuxna" (Number of affected adults)	425	
Bostadsbidrag till pensionärer (BTP) (Accommodation allowances for pensioners) :		
Ensamstående hushåll (Singles)	445	9,1
Gift/sambohushåll (Cohabiting)	42	0,8
Summa hushåll (Total households)	487	9,8
Antal "berörda vuxna" (Number of affected adults)	529	

Källa: SCB, Specialuttag ur HEK och FASIT.

Återbetalning av studielån m.m. gjordes av ca 800 000 personer. Det återbetalda beloppet var 5,1 miljarder kr. Reglerna för återbetalning har varierat över tiden. För studielån tagna fr.o.m. hösten 2001 gäller att lånet ska betalas tillbaks under längst 25 års tid, eller till och med det år man fyller 60. Återbetalningstiden blir kortare om skulden är liten. Det lägsta belopp man betalar per år är 15 procent av prisbasbeloppet (5 685 kr för år 2002). Beloppet som betalas tillbaka kan minskas om inkomsten är låg. För studielån som är tagna före höstterminen 2001 gäller att återbetalning ska göras med fyra procent av inkomsten om denna överstiger en viss undre gräns.

Bostadsbidrag till ungdomar och barnfamiljer berörde ca 350 000 hushåll som fick 5,3 miljarder i bostadsbidrag. För barnfamiljer gäller att bostadsbidraget minskas med 20 procent av inkomsten över viss nivå. För ungdomar minskas bostadsbidraget med en tredjedel av inkomst som överstiger viss nivå.

Bostadsbidraget till pensionärer berörde ca 490 000 hushåll och uppgick till 9,8 miljarder kr.

I en fördelningspolitisk redogörelse i 2001 års ekonomiska års vårproposition⁹ har gjorts en beräkning av den genomsnittliga margineffekten för inkomstskatt och inkomstprövade bidragssystem för åren 1996-2001. För åren 1996-1998 utgör resultaten utfall och för åren 1999-2001 utgör beräkningen en prognos. I beräkningen antas att alla personer i förvärsaktiv ålder (exklusive egenföretagare) ökar sin arbetsinsats motsvarande ett värde om 12 000 kr per år. Antalet personer motsvarar omkring 5 miljoner. De genomsnittliga margineffekterna bestäms inte bara av regler i skatte- och bidragssystemen. De är också starkt kopplade till sysselsättningen. Stigande sysselsättning minskar antalet personer med arbetslöshetsunderstöd och inkomstprövade bidrag vilket bidrar till minskade genomsnittliga margineffekter.

Av 3.25 Tabell framgår att margineffekterna sjunkit kraftigt under perioden ifråga. Den beräknade genomsnittliga nivån år 2001 uppgår till 45,5 procent vilket är 7,7 procentenheter lägre än år 1996. Den kraftiga minskningen beror främst på att arbetslösheten sjunker under denna tidsperiod, vilket minskat omfattningen av arbetslöshetsunderstöd, socialbidrag och bostadsbidrag. Regelförändringar förklarar 1,3 procentenheter av minskningen.

Den genomsnittliga marginalskatten ökade åren 1996-1998 med 2 procentenheter men har åren 1998-2001 gått ned med ca 3 procentenheter.

3.6 Mer om kommunalskatten

I detta avsnitt behandlas kommunalskatterna översiktligt. Den läsare som vill veta mer om kommunalskatterna och kommunernas ekonomi hänvisas till Statistiska centralbyråns bok "Årsbok för Sveriges kommuner 2002", som är huvudkällan till de uppgifter om kommunalskatterna som redovisas nedan.

3.6.1 Kommunalskatten proportionell

Kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt samt att bestämma skattesatsens storlek. Fram till år 2000 bestod den totala skattesatsen av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting och skattesats för kyrkliga kommuner. I och med kyrkans skiljande från staten utgörs den totala skattesatsen fr.o.m. år 2000 av summan av skattesatsen för kommunen och skattesatsen för landstinget.

Den tidigare församlingsskatten har ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som en skatt. Förändringen sammanhänger med att Svenska kyrkan frigjordes från staten den 1 januari år 2000. Kyrkoavgiften inkluderar en avgift till begravningsverksamheten. De som inte tillhör Svenska kyrkan eller bor i en kommun som är huvudman för begravningsverksamheten betalar en separat begravningsavgift.¹⁰

⁹ Prop 2000/2001:100, Bilaga 4 Fördelningspolitisk redogörelse.

¹⁰ Den genomsnittliga kyrkoavgiften (inkl. begravningsavgift), som erläggs av de som tillhör Svenska kyrkan, är år 2002 1,20 procent av den kommunalt beskattningsbara inkomsten. Den genomsnittliga obligatoriska begravningsavgiften i landet är 0,24 procent.

3.25 Tabell

Genomsnittliga margineffekter 1996-2001 fördelade på skatte- och olika bidragssystem, åldersgruppen 20-64 år (exkl. egenföretagare)

Average marginal effects 1996-2001 arising from income tax system and different means tested systems outside the tax system, population aged 20-64 years (self-employed excl.)

Margineffekt av Marginal effect due to	Nivå ¹ Level			Förändring totalt Total change		därav förändring pga. regler of which change due to rules	
	1996	1998	2001	1996- 1998	1998- 2001	1996- 1998	1998- 2001
	Inkomstskatt ² (Income tax)	35,5	37,6	34,5	2,0	-3,1	2,1
Barnomsorgsavgift (Day care fee)	0,5	0,4	0,2	0,0	-0,2	-0,1	-0,2
Bostadsbidrag (Accommodation allowance)	2,2	1,6	1,5	-0,6	-0,1	-0,1	0,1
Socialbidrag (Social assistance)	2,0	1,5	1,6	-0,5	0,1	-0,1	0,1
Underhållsstöd (Maintenance allowance)	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsstöd (Labour market support)	12,9	11,1	7,6	-1,8	-3,5	-0,2	0,0
Total margineffekt (Total marginal effect)	53,2	52,2	45,5	-1,0	-6,7	1,6	-2,9

1)Inkl. maxtaxa i barnomsorgen.

2)Inkl. allmän pensionsavgift.

Källa: 2001 års ekonomiska vårproposition (Prop. 2000/2001:100), Bilaga 4: Fördelningspolitisk redogörelse

3.26 Tabell

Kommunala medelskattesatser vissa år under perioden 1960-2002

Mean local tax rates, certain years 1960-2002

År Year	Medelskattesats, % Mean local tax rate, %		Skatteunderlag Tax base						
	Antal kommuner Number of municipalities	Folkvärdet den 1 jan tusental Population, thousands	Total kommunal ¹ Total	Total exkl. församlings-skatt Total excl. parishes	Primär-kommun Municipalities	Landsting ² County councils	Församlingar Parishes	Kr per invånare SEK per inhabitant	Kr per invånare reala värden ³ SEK per inhabitant real value
1960	1 031	7 471	14,63	13,86	10,85	4,38	0,77	..	..
1965	995	7 695	17,25	16,45	12,18	5,95	0,80	..	..
1970	848	8 014	21,00	20,18	14,18	8,06	0,82	9 601	66 500
1975	278	8 177	25,23	24,35	15,23	10,21	0,88	14 689	76 200
1980	279	8 303	29,09	28,09	16,68	12,61	1,00	27 821	88 300
1985	284	8 343	30,38	29,28	17,20	13,30	1,10	41 797	82 200
1990	284	8 527	31,16	30,01	17,31	13,96	1,15	65 642	96 800
1991	284	8 591	31,15	30,00	17,32	13,92	1,15	73 146	101 400
1992	286	8 644	31,04	29,89	19,38	11,52	1,15	82 574	103 700
1993	286	8 692	31,04	29,90	19,43	11,45	1,14	89 130	102 300
1994	286	8 745	31,05	29,91	19,44	11,44	1,14	91 106	102 200
1995	288	8 816	31,50	30,33	20,20	11,05	1,17	92 260	98 900
1996	288	8 837	31,65	30,47	21,15	10,17	1,18	96 011	100 700
1997	288	8 844	31,66	30,47	21,16	10,15	1,19	97 960	100 200
1998	288	8 848	31,65	30,46	21,18	10,12	1,19	101 837	103 700
1999	289	8 854	31,48	30,29	20,55	9,79	1,19	104 931	106 300
2000	289	8 861	30,38	30,38	20,57	9,87	.	109 796	111 400
2001	289	8 883	30,53	30,53	20,57	10,02	.	115 903	117 100
2002	289	8 909	30,52	30,52	20,53	10,05	.	124 256	124 300

1) Med total skattesats avses den procentuella andel av den beskattningsbara inkomsten som en skattskyldig påförs i kommunal inkomstskatt. Genomsnittliga skattesatser, medelskattesatser, är beräknade som vägda medelvärden, varvid det kommunala skatteunderlaget använts som vikter. Från och med år 2000 ingår inte längre någon församlingsskatt i den kommunala skattesatsen, eftersom församlingarna inom Svenska kyrkan inte längre är kommuner.

2) Exklusive kommuner utanför landsting, s.k. landstingsfria kommuner.

3) Skatteunderlaget per invånare (medelskattkraften) är omräknat till reala värden genom deflatering med konsumentprisindex (KPI) med år 2002=100 (eg. inkomståret 2000=100). Värdena har genomgående avrundats till jämna hundratal.

Källa: Statistiska centralbyrån, Årsbok för Sveriges kommuner 2002

Kommunalskatt betalas sedan mitten av 1980-talet endast av fysiska personer. Den kommunala inkomstskatten är proportionell, dvs. den utgår med samma procentuella andel av den beskattningsbara förvärvsinkomsten oavsett inkomstens storlek. Alla skattskyldiga betalar skatt till den kommun och det landsting där de är folkbokförda.

3.6.2 Utveckling av kommunalskatten

Utvecklingen av de kommunala skattesatserna i medeltal åren 1960-2002 redovisas i 3.26 Tabell. Den genomsnittliga kommunala skattesatsen i landet uppgår år 2002 till 30,52 procent. För att få en riktig bild av utvecklingen mellan 1999 och åren därefter måste församlingsskatten exkluderas.

År 1990 beslutade riksdagen om kommunalt skattestopp. Den successiva ökningen av kommunalskattesatsen sedan decennier tillbaka stoppades upp åren 1990-1994. Inom ramen för skattestoppet gjordes dock 1992 en skatteväxling mellan kommuner och landsting. Anledningen var att kommunerna genom den s.k. ÄDEL-reformen övertog service och vård av äldre och handikappade från landstingen. Under åren efter 1992 har gjorts ytterligare skatteväxlingar mellan kommunerna och landstingen, i första hand med anledning av att landstingen lämnat över ansvaret för bl.a. särskolan och omsorgen om psykiskt utvecklingsstörda till kommunerna. Skattestoppet hävdades 1995 med vissa reservationer. Åren 1997-1999 har funnits bestämmelser som inneburit att höjningar av kommunalskatten i särskilda fall (lägskattekommunerna Täby, Danderyd, Lidingö undantagna) reducerar det generella statsbidraget med hälften av den ökning i skatteintäkterna som skatte-

höjningen medfört. Åren 1997 och 1998 berördes inga kommuner av denna reducering. År 1999 berördes fem kommuner och det generella statsbidraget reducerades för dessa med sammanlagt ca 20 mnkr. Den tillfälliga lagen om reducering av statsbidraget vid skattehöjningar upphörde att gälla i och med utgången av 1999. Från 1999 till 2002 har medelskattesatsen ökat med 0,23 procentenheter.

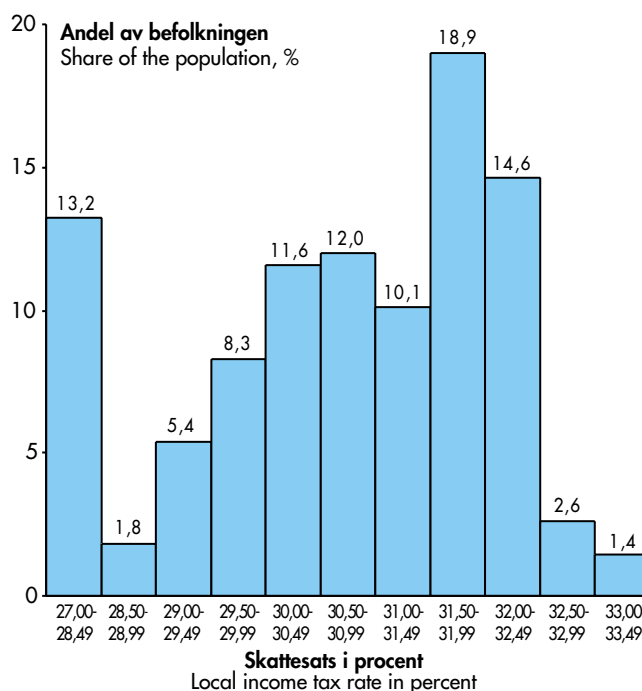
3.6.3 Kommunalskatten varierar med nästan sex procentenheter

Det totala kommunala skatteuttaget varierar mycket mellan olika kommuner och olika delar av landet. Skillnaden mellan den kommun som 2002 har lägst total kommunal skatt (Vellinge kommun i Skåne län, 27,50 procent) och den som har högst skatt (Kristinehamns kommun i Värmlands län 33,30 procent) uppgår till 5,80 procentenheter.

3.28 Diagram

Folkmängden fördelad efter total kommunal skattesats 2002

Population by total local income tax rate 2002

Källa: Statistiska centralbyrån, Årsbok för Sveriges kommuner 2002 (se även 3.40 Tabell i tabellbilaga)

3.27 Tabell

Kommunerna med lägst och högst kommunalskatt 2002, procent

Local authority areas with the lowest and highest local income tax rates in 2002, percent

Tio med lägsta Ten with lowest	Procent Percent
1. Vellinge	27,50
2. Danderyd	27,60
3. Täby	27,85
4-6. Solna, Stockholm, Kävlinge	27,90
7. Vallentuna	28,00
8. Örkelljunga	28,15
9-11. Nacka, Sollentuna, Ängelholm	28,25

Tio med högsta Ten with highest	Procent Percent
1. Kristinehamn	33,30
2. Gullspång	33,17
3. Ragunda	33,12
4. Sollefteå	33,09
5. Lilla Edet	33,05
6-7. Dals-Ed, Härnösand	33,04
8. Munkedal	33,01
9-10. Munkfors, Torsby	33,00

Källa: Statistiska centralbyrån, Årsbok för Sveriges kommuner 2002

Av landets 289 kommuner hade 17 stycken en kommunal skattesats under 29 procent. Utdebitering över 32 procent fanns i 96 kommuner (3.40 och 3.41 Tabell i tabellbilagan). Ser man till hur stor andel av befolkningen (3.28 Diagram) som bor i kommuner med olika skattesats finner man att kommuner med skattesats under 29 procent omfattar 15 procent av befolkningen och nästan 19 procent bor i kommuner med utdebitering över 32 procent.

3.6.4 Högst skattekraft i Danderyd, lägst i Borgholm

Förvärvsinkomsterna varierar över landet och därmed det kommunala beskattningsunderlaget. Skattekraft är ett mått som används som beteckning på det skatteunderlag som härrör från kommunens egna invånare. I genomsnitt för riket var skattekraften 2002 124 256 kr per invånare.¹¹ Av kommunerna hade Danderyd i Stockholms län den högsta skattekraften med 189 procent av riksgenomsnittet och Borgholm i Kalmar län den lägsta med 75 procent av riksgenomsnittet (3.41 Tabell i tabellbilagan).

3.6.5 Kommunalskatten vidarebefordras från staten till kommunerna

Kommunalskatten fastställs av kommunfullmäktige men uppbärs av staten. Kommunalskatten vidarebefordras sedan från staten till kommunerna. Från och med år 1993 grundas statens utbetalning av kommunalskattemedel på senast kända skatteunderlaget i kommunen respektive landstinget. Eftersom detta blir känt med två års eftersläpning i förhållande till kommunernas verksamhetsår räknas skatteunderlaget upp med en faktor som motsvarar den beräknade ökningen av skatteunderlaget de två efterföljande åren. Den prognostiserade utvecklingen följs upp och när det slutliga taxeringsutfallet är känt görs en slutavräkning. Det nya systemet har fr.o.m. år 1998 ändrats så tillvida att slutavräkningen inte längre görs individuellt på kommun- och landstingsnivå. I stället görs en kollektiv slutavräkning som innebär att skillnaden mellan preliminära och slutliga kommunal- och landstingsskattemedel på riksnivå regleras med ett enhetligt belopp per invånare i kommunen eller landstinget.

Systemförändringen som gjordes 1993 medförde att den tidigare tvååriga eftersläpningen upphörde. Det nya systemet underlättar den kommunala planeringen genom att utgifter och inkomster kommer bättre i fas.

3.6.6 Bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting

Ett nytt statsbidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting tillämpas från 1996. Utjämningsystemet innehåller dels ett system för inkomstutjämnning, dels ett system för kostnadsutjämnning för skillnader i strukturella förhållanden. Kommuner och landsting vars skattekraft eller strukturella förhållanden är bättre än genomsnittet för riket erlägger utjämningsavgift. Om skattekraften är lägre än riksgenomsnittet eller om de strukturella förhållandena är sämre än riksgenomsnittet utgår utjämningsbidrag. I princip skall de sammanlagda avgifterna vara lika stora som de sammanlagda bidragen – utjämningsystemet kan på så sätt sägas vara "självfinansierat" inom kommunsektorn.

Det totala beräknade utjämningsbeloppet som omfördelas från kommuner och landsting som ligger bättre till än riksnittet till kommuner och landsting under riks-

3.29 Tabell

Inomkommunal utjämnning och statsbidrag till kommuner och landsting år 2002, mdkr

Intramunicipal equalisation and government grants for municipalities and county councils year 2002, BSEK

	avgift fee	bidrag contribution	netto net
Inomkommunal inkomstutjämnning: (Intramunicipal equalisation of revenues:)			
kommuner (municipalities)	-11,9	12,4	
landsting (county councils)	-5,2	4,8	
Summa (Total)	-17,1	17,2	0,1
Inomkommunal kostnadsutjämnning: (Intramunicipal equalisation of costs:)			
kommuner (municipalities)	-5,1	5,1	
landsting (county councils)	-1,5	1,5	
Summa (Total)	-6,6	6,5	-0,1
Total inomkommunal utjämnning: (Total intramunicipal equalisation:)			
kommuner (municipalities)	-17,0	17,5	
landsting (county councils)	-6,7	6,3	
Summa (Total)	-23,7	23,8	0,1

Generella statsbidrag:

(Government grants:)

kommuner (municipalities)	58,5
landsting (county councils)	17,7
Summa (Total)	76,3

Anm. Exkl. övergångsregler.

Källa: Statistiska centralbyrån, Årsbok för Sveriges kommuner 2002

snittet uppgår år 2002 till nästan 24 miljarder kr. Via inkomstutjämningsystemet omfördelas 17,1 miljarder kr och via kostnadsutjämningsystemet förflyttas på motsvarande sätt 6,6 miljarder kr.

Förutom inkomst- och kostnadsutjämnning ingår i systemet också ett generellt statsbidrag som betalas ut med ett enhetligt belopp per invånare. Via bidrags- och utjämningsystemet överförs år 2002 76 miljarder kr från staten till kommuner och landsting.¹² Vissa förändringar i utjämningsystemet har gjorts under åren men den principiella uppbyggnaden av utjämningsystemet har bibehållits. Förändringarna har berört sättet att beräkna vissa av faktorerna som ingår i kostnadsutjämnningen. År 2001 gjordes också vissa ändringar i inkomstutjämnningen för att minska de negativa marginaleffekterna. Ändringen innebär i korthet en bidrags/avgiftsjustering så att en kommuns procentuella inkomstförändring (förändring av skatteinkomster netto efter inkomstutjämnning) mellan två år, till 95 procent ska bestämmas av utvecklingen i riket och till 5 procent av utvecklingen i den egna kommunen.

¹¹ Avser de inkomster som intjänades två år tidigare dvs. inkomståret 2000.

¹² Därutöver får kommunala sektorn vissa specialdestinerade statsbidrag. Dessa bidrag uppgick till 35 miljarder kr 2000.

Nedanstående exempel för Sollentuna och Dorotea visar hur utjämningsystemet och det generella statsbidraget fungerar i det enskilda fallet år 2002. Värdena i sammanställningen avser kr per invånare.

3.30 Tabell

Exempel på utjämnning av inkomster och kostnader, Sollentuna och Dorotea, kr/invånare

Examples of equalisation of revenues and costs, Sollentuna and Dorotea, SEK per capita

	Sollentuna	Dorotea
Inkomstutjämnning (Equalisation of revenues)	-8 718	+5 215
Kostnadsutjämnning (Equalisation of costs)	+76	+11 370
Generellt statsbidrag (General state grant):	+6 491	+6 810
Införandetillägg/avdrag (Introduction addition/discount)	-201	-201
Summa bidrag kr/inv (Total grant per capita, SEK)	-2 352	+23 194

Källa: Statistiska centralbyrån, Årsbok för Sveriges kommuner 2002

Sollentuna är en kommun som har en skattekraft som ligger 34 procent över riksgenomsnittet och som får avdrag inom ramen för inkomstutjämnningen. Doroteas skattekraft ligger 20 procent under riksgenomsnittet och får ett positivt inkomstutjämningsbidrag. Båda kommunerna har strukturella förhållanden som ligger sämre till än snittet vilket innebär att de får ett positivt bidrag inom ramen för kostnadsutjämningsystemet. Kostnadsstrukturen i Dorotea är dock betydligt mera oförmånlig än i Sollentuna. Sammantaget, inkl. det generella statsbidraget, får Sollentuna betala en nettoavgift på 2 352 kr per invånare och Dorotea får ett bidrag på 23 194 kr per invånare.

3.31 Tabell

Socialavgifter för olika huvudgrupper 1992-2000, mnkr

Compulsory social security contributions by main group 1992-2000, MSEK

Inkomstår Income year	Avgiftsslag Main group					Summa sociala avgifter Total social security contributions	Andel av BNP As percentage of GDP
	Arbetsgivar- avgifter Employers' social sec. contributions	Egenavgifter Social sec. contributions for self-employed	Allmänna egenavgifter General social sec. contributions	Särskild löneskatt Special tax on certain earned income and pension costs			
1992	211 912	5 463	-	10 301	227 676	15,3%	
1993	185 242	4 821	6 559	9 579	206 201	13,8%	
1994	191 972	4 876	13 749	10 018	220 615	13,8%	
1995	214 631	5 472	28 989	9 982	259 074	15,1%	
1996	230 629	5 820	37 539	11 552	285 540	16,3%	
1997	237 492	5 652	46 438	12 872	302 453	16,6%	
1998	251 383	5 980	56 687	16 131	330 181	17,3%	
1999	266 209	6 434	59 965	18 772	351 379	17,5%	
2000	283 383	7 153	63 074	22 350	375 960	17,9%	

Källa: RSV och ESV, Taxeringsuffallet, riksbokföringen samt statistikdatabasen GIN-Skatt

3.7 Socialavgifter

Socialavgifterna är i ekonomisk mening till viss del avgifter, som till denna del grundar förmåner i form av rätt till sjukpenning, pensioner m.m. Till resterande del är dessa avgifter i ekonomisk mening att betrakta som skatter eftersom de inte finansierar förmåner som är relaterade till individens inkomst.

3.7.1 Olika former av socialavgifter

En av grundtankarna i skattereformen i början 1990-talet var att all arbetsersättning oavsett vilken form den har och all inkomst av näringsverksamhet skulle beläggas med någon typ av socialavgifter eller motsvarande skatt. För att uppnå detta tas socialavgifter ut i olika former.

Den första typen är de avgifter som betalas in av arbetsgivarna och som kallas för arbetsgivaravgifter. Egenföretagarnas motsvarande avgifter kallas för egenavgifter. Den andra formen är den allmänna pensionsavgift som betalas direkt av både anställda och egenföretagare.

En tredje typ är den särskilda löneskatten som är att betrakta som en renodlad skatt. Den särskilda löneskatten tillkom i samband med skattereformen i syfte att ge inkomsterna en mera likformig beskattning. Nivån på den särskilda löneskatten sattes att motsvara skattedelen av socialavgifterna såsom avgifterna var utformade vid tiden för skattereformen. Särskild löneskatt betalas på förvärvsinkomster som inte är förmånsgrundande, på vissa försäkringsersättningar och på pensionskostnader.

Socialavgifterna 376 miljarder 2000

År 2000 uppgick socialavgifterna inkl. den särskilda löneskatten totalt till 376 miljarder kr vilket innebär att de svarade för drygt hälften av de skatter som tas ut på arbete. Socialavgifterna har ökat som andel av BNP under de senaste åren. Det är de allmänna egenavgifterna (allmänna pensionsavgiften) som infördes 1993 och som successivt höjts som förklarar ökningen.

3.7.2 Underlag och avgiftssatser

År 2002 gäller i korthet följande för beräkning av underlaget för socialavgifterna.

Avgiftspliktigt underlag för *arbetsgivaravgifterna* är löntagarens bruttoersättning inkl. skattepliktiga förmåner och exkl. kostnadsavdrag. Om den utbetalda ersättningen till en person är mindre än 1 000 kr under ett år är denna avgiftsfri. Underlaget för *egenföretagarnas egenavgifter* är i huvudsak nettointäkten av näringsverksamhet. Arbetsgivaravgifter betalas inte för personer över 65 år och i normalfallet tas inte heller ut egenavgifter. På arbetsinkomster för personer över 65 år betalas istället särskild löneskatt.

För den *allmänna pensionsavgiften* som betalas direkt av individerna är det avgiftspliktiga underlaget inkomster

upp till 8,07 inkomstbasbelopp (år 2003=330 063 kr).¹³ Inkomster därutöver är avgiftsfria och berättigar inte heller till pensionsförmåner.

Underlaget för den *särskilda löneskatten* är sådan näringsverksamhet där den skattskyldige inte själv är aktiv (s.k. passiv näringsverksamhet). Även på arbetsinkomster för personer som äldre än 65 år utgår särskild löneskatt. Särskild löneskatt tas också ut på vissa försäkringsersättningar som inte är direkt kopplade till förlorad arbetsinkomst. Vidare tas ut särskild löneskatt på de kostnader som en arbetsgivare har för pensionsutfästelser till anställda. Även egenföretagare betalar särskild löneskatt på sina pensionskostnader.

Som framgår av 3.32 Tabell har avgiftsuttagets sammansättning förskjutits sett över en längre tidsperiod. Sedan början av 1990-talet har arbetsgivar- och egenavgifter sänkts vilket uppvägs av att allmänna egenavgifter/allmän pensionsavgift införts som successivt höjts. Åren 2001- 2003 är det totala avgiftsuttaget oförändrat.

Arbetsgivar- och egenavgifter efter ändamål

Arbetsgivar- och egenavgifterna är sammansatta av olika delavgifter avsedda för olika ändamål (3.33 Tabell). Det finns sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Därutöver finns en allmän löneavgift

3.32 Tabell

Avgiftssatser för socialavgifter för olika huvudgrupper i procent av avgiftspliktig ersättning/inkomst

Compulsory social security contributions by main group as percentages of earnings liable for charges

År Year	Avgiftsuttag, procent		Rate as percentages of earning	
	Avgiftsslag			
	Arbetsgivar- avgifter	Egen- avgifter	Allmänna egenavgifter	Särskild löneskatt
	Employers' social sec. contributions	Social sec. contributions for self-employed	General social sec. contributions	Special tax on certain earned income and pension costs
1990	38,97	34,19	-	-
1991*	38,02	34,75	-	22,20
1992	34,83	33,85	-	21,85
1993	31,00	29,55	0,95	17,69
1994	31,36	29,75	1,95	17,89
1995	32,86	31,25	3,95	21,39
1996	33,06	31,25	4,95	21,39
1997	32,92	31,25	5,95	22,42
1998	33,03	31,25	6,95	24,26
1999	33,06	31,25	6,95	24,26**
2000	32,92	31,11	7,00	24,26**
2001-2003	32,82	31,01	7,00	24,26**

*) Genomsnitt för året. Olika avgifter gällde före och efter halvårsskiftet.

***) Särskilda bestämmelser gäller för personer som är födda 1938 eller senare och har full ålderspension (förtida uttag).

3.33 Tabell

Avgiftssatser för arbetsgivaravgifter och egenavgifter efter ändamål åren 2002-2003

Compulsory social security contribution rates by purpose 2002-2003

Ändamål Purpose	Arbetsgivaravgifter, %		Egenavgifter, %	
	Employers' social security contributions, %		Social sec. contributions for self-employed, %	
	2002	2003	2002	2003
Sjukförsäkringsavgift (Health insurance)	8,80	11,08	9,53	11,81
Föräldraförsäkringsavgift (Parental insurance)	2,20	2,20	2,20	2,20
Ålderspensionsavgift (Old age pension)	10,21	10,21	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift (Survivor's pension)	1,70	1,70	1,70	1,70
Arbetsmarknadsavgift (Labour market)	5,84	3,70	3,30	1,16
Arbetskadavgift (Occupational injuries)	1,38	0,68	1,38	0,68
S:a socialavgifter (Total social sec. contrib.)	30,13	29,57	28,32	27,76
Allmän löneavgift (General wage fee)	2,69	3,25	2,69	3,25
S:a socialavgifter och allmän löneavgift (Total social sec. contrib. and general wage fee)	32,82	32,82	31,01	31,01

Anm. Avgiftssatserna för 2003 enligt förslag i budgetpropositionen hösten 2002.

¹³ Tidigare grundades beräkningen av underlaget på det s.k. förhöjda prisbasbeloppet. År 2001 sammanfaller beräkningen enligt det förhöjda prisbasbeloppet och inkomstbasbeloppet. Uppräkningen av inkomstbasbeloppet utgår från ett inkomstindex som har koppling till utvecklingen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst.

utan koppling till ett specifikt ändamål. Avgiftsuttaget domineras av avgifter för finansiering av sjukförsäkring och ålderspension. Inom ramen för oförändrade totala avgifter mellan 2002 och 2003 omfördelas uttaget mellan avgiftssatser för olika ändamål.

Allmän pensionsavgift

De allmänna egenavgifterna som direktdebiteras löntagare och företagare har varierat i sammansättning över åren (3.34 Tabell). Fr.o.m. år 1998 finns bara en pensionsavgift. Avgiftsunderlaget för denna är fr.o.m. år 2000 inkomster upp till 8,07 förhöjda prisbasbelopp/inkomstbasbelopp och avgiftssatsen är 7,00 procent av avgiftsunderlaget. Den högsta avgiften år 2003 blir med dessa regler 23 100 kr vilket inträffar vid en förvärvsinkomst på 330 063 kr (prel.). Den allmänna pensionsavgiften är delvis avdragsgill och ger delvis skattereduktion vid taxeringen.

3.34 Tabell

Allmänna egenavgifter i procent av avgiftspliktig inkomst
General social security contributions by purpose, rates in percent of earnings liable for charges

År Year	Avgift efter ändamål Charges by purpose		Avgiftsuttag, procent Rate as percentage of earnings	
	Allmän sjukförsäkringsavgift General health insurance	Allmän arbetslöshetsförsäkringsavgift General unemployment insurance	Allmän pensionsavgift Pension contribution	Samtliga allmänna egenavgifter Total general social sec. contributions
1993	0,95	-	-	0,95
1994	0,95	1,00	-	1,95
1995	2,95	-	1,00	3,95
1996	3,95	-	1,00	4,95
1997	4,95	-	1,00	5,95
1998 - 1999	-	-	6,95	6,95
2000 -	-	-	7,00	7,00

År 2000 inleddes en reform av förvärvsinkomstbeskattningen som innebär att de förvärvsarbetande skall kompenseras för effekterna av den allmänna pensionsavgiften. Tre fjärdedelar av reformen är genomförd t.o.m. år 2003.¹⁴ Den konstruktion som valts i syfte att åstadkomma lättnaden är en skattereduktion som motsvarar viss del av avgiften. Avgiften är avdragsgill men bara till den del avgiften inte motsvaras av skattereduktionen. År 2002 och 2003 får inkomsttagarna en skattereduktion som motsvarar 75 procent av pensionsavgiften medan 25 procent är avdragsgill. Ett exempel illustrerar tekniken. En inkomsttagare som ligger över taket ska år 2003

betala en avgift på 23 100 kr. Han får (med beaktande av avrundningsregler) en skattereduktion på 17 300 kr och får dra av 5 800 kr.

Särskild löneskatt

Särskild löneskatt tas ut på inkomster som inte grundar rätt till socialförsäkringsförmåner. Nivån på den särskilda löneskatten är schablonmässigt beräknad baserat på de avgifter som gällde vid tiden för skattereformen i början av 1990-talet. Inkomststären 1998-2003 är skattesatsen 24,26 procent av underlaget. Underlaget för den särskilda löneskatten är dels sådan näringsverksamhet där den skattskyldige inte själv är aktiv (s.k. passiv näringsverksamhet) dels arbetsinkomster för personer som är äldre än 65 år. Särskild löneskatt tas också ut på vissa försäkringsersättningar som inte kan anses ersätta förlorad arbetsinkomst (t.ex. avtalsreglerad avgångsersättning) och på bidrag till vinstandelsstiftelse. Vidare tas ut särskild löneskatt på de kostnader som en arbetsgivare har för pensionsutfästelser till anställda samt egenföretagares pensionsförsäkringspremier.

Nya regler för personer över 65 år från 2004

I samband med att det nya pensionssystemet införs ändras reglerna när det gäller möjligheterna att tjäna in pension även efter det år en person fyllt 65 år. Ändringen har att göra med att intjänandet av pensionsrätt i det nya pensionssystemet skall ske även i de fall man fortsätter att arbeta efter 65 år. En successiv infasning kommer att ske över åren. Endast de personer som är födda 1938 eller senare omfattas av de nya reglerna. Detta innebär att de nya reglerna kommer att tillämpas från och med 2004, när de som är födda 1938 fyller 66 år. År 2005 omfattas de som är födda 1938 och 1939. År 2006 omfattas årgångarna 1938, 1939 och 1940, osv. För personer i dessa åldersgrupper som är kvar i arbetslivet kommer arbetsinkomsten att avgiftsbeläggas med dels särskild löneskatt, dels ålderspensionsavgift och allmän pensionsavgift. Den särskilda löneskatten för dessa personer kommer att bli lägre (16,16 procent f.n.) än den nuvarande särskilda löneskatten eftersom förmånsgrundande ålderspensionsavgift tas ut separat. Ålderspensionsavgift betalas med samma procentsats som för övriga anställda och egenföretagare (10,21 procent f.n.). Även för den allmänna pensionsavgiften gäller samma avgiftssats som för de under 65 år (7,00 procent f.n.).¹⁵

För förvärvsaktiva personer som är födda 1937 eller tidigare fortsätter dagens regler att gälla även efter 2004.

3.7.3 Undantagsregler för avgiftsuttaget

Det finns vissa undantag från de grundläggande reglerna för avgiftsuttaget som tillkommit av regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska skäl.

¹⁴ En fjärdedel genomfördes år 2000, en fjärdedel år 2001 och ytterligare en fjärdedel år 2002.

¹⁵ För näringsidkare med aktiv näringsverksamhet som är födda 1938 eller senare och som under hela året haft hel ålderspension (förtida uttag) tillämpas de nya reglerna redan under tiden 1999-2003.

Ett av undantagen är den generella sänkning av arbetsgivaravgifterna med fem procentenheter till viss nivå som tillkom 1997 i syfte att underlätta för företagen att expandera. Nedsättningen uppgår till fem procent av lönesumma upp till 852 000 kr vilket för helår räknat innebär en maximal nedsättning om 42 600 kr per företag. Även egenföretagare ges en motsvarande nedsättning. Värdet på nedsättningen var 2001 ca 6 miljarder kr.

Fram till och med 1999 fanns också ett regionalpolitiskt stöd till näringslivet i speciellt utsatta delar av landet. Arbetsgivare och egenföretagare med viss verksamhet inom vissa kommuner i stödområdet fick sätta ned arbetsgivar- eller egenavgiften med åtta procentenheter. Nedsättningen har omfattat ca 4 000 arbetsgivare och 4 000 egenföretagare. Värdet av nedsättningen kan beräknas till 400 mnkr per år. Nedsättningen godkändes inte av EU-kommissionen eftersom den inte var förenlig med statsstödsriktlinjerna.

En ny regional stimulans av småföretagandet i stödområde A har införts från år 2002. Stimulansen är utformad som en utvidgning av den nuvarande generella nedsättningen av socialavgifterna från 5 till 15 procent av avgiftsunderlaget upp till 852 000 kr. Nedsättningen i stödområde A blir då maximalt 127 800 kr mot 42 600 kr generellt i landet i övrigt. Nedsättningen omfattar inte offentliga arbetsgivare, transportverksamhet, stålindustri och jordbruk. I stödområde A ingår särskilt utsatta kommuner och delar av kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län. Den nya nedsättningen är begränsad till belopp och faller under EU-kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse, s.k. försumbart stöd.

3.8 Beskattning av tjänstegruppliv

3.8.1 Skatten tas ut av försäkringsföretag m.fl.

Särskild premieskatt betalas på premie för grupplivförsäkring och för utbetalt belopp som motsvarar ersättning på grund av sådan försäkring. Beskattningen av tjänstegruppliv i dess nuvarande form kom till i samband med skattereformen i början av 1990-talet som en del av de basbreddningar som syftade till en mer likformig och neutral beskattning av löneförmåner. Tidigare hade förmånen av tjänstegruppliv inte beskattats. Istället för att direkt förmånsbeskatta individerna valdes som teknisk lösning att ta ut skatten av svenska försäkringsföretag,

utländska försäkringsföretag ifråga om verksamhet som bedrivs här i landet och i vissa fall av arbetsgivare och näringsidkare.

År 2001 gav beskattningen av tjänstegruppliv skatteinkomster på 1 065 mnkr.

Skatten på tjänstegruppliv har satts att motsvara genomsnittlig kommunalskattesats och uttaget av särskild löneskatt. Att skattesatserna blir så olika (se nedan) sammanhänger med att beskattningsunderlaget i en del fall utgörs av förmånen efter skatt och i andra fall förmånen inkl. skatt.

3.8.2 Skattesatser

För försäkringsföretag är skattesatsen 45 procent av beskattningsunderlaget. Underlaget utgörs av 95 procent av de premieinkomster som inkommer till försäkringsföretaget och avser grupplivförsäkring i tjänsten eller yrket.¹⁶ Skatteplikt inträder när premie tas emot.

För staten och andra arbetsgivare som utan att försäkring tecknats för anställdas räkning, betalar ut ersättning som motsvarar ersättning på grund av grupplivförsäkring är skattesatsen 81,83 procent. Underlaget utgörs av utbetalt belopp. Skatteplikt inträder vid utbetalning.

För att uppnå en neutral beskattning i de fall arbetsgivare och näringsidkare väljer utlandstecknade försäkringar finns en skatteplikt direkt för arbetsgivaren/näringsidkaren eftersom utländska försäkringsföretag inte kan omfattas av svensk premieskatt.¹⁷ I dessa fall är beskattningsunderlaget 95 procent av betald premie och skatten uppgår till 81,83 procent av underlaget.

3.9 Andra nedsättningar m.m.

3.9.1 Skattereduktion för byggnadsarbeten ("ROT-avdraget") åren 1993-1999

I syfte att stimulera byggarbetsmarknaden gavs under åren 1993-1999 med vissa avbrott en skattereduktion "ROT-avdrag" då man anlidade någon för att reparera, bygga om eller bygga till sitt hus.

Skattereduktionen har för ägare till villor, fritidshus och bostadsrättslägenhet varit 30 procent av arbetskostnaden (inklusive moms) upp till viss nivå. För hyreshus och bostadsrättsföreningar har gällt särskilda regler för ROT-avdrag.

Sammantaget för hela perioden 1993-1999 har fattats 979 000 beslut om ROT-avdrag för fysiska personer och 52 000 beslut för juridiska personer. ROT-avdrag har givits med totalt 10,6 miljarder kr varav 4,4 miljarder till fysiska personer (3.35 Tabell) och 6,2 miljarder till juridiska personer.

¹⁶ Att underlaget begränsas till 95 procent beror på att 5 procent av premien schablonmässigt antas gå till omkostnader i försäkringsföretaget.

¹⁷ I den mån betalning av premie på motsvarande försäkring till svenskt försäkringsföretag hade föranlett skatteplikt för det svenska försäkringsföretaget.

3.35 Tabell

"Slutfacit" för ROT-avdraget åren 1993-1999

Special tax reduction for housing improvements, 1993-1999

	Antal beslut Number of decisions	Skattereduktion, mnkr Tax reduction, MSEK
Fysiska personer (Individuals)	978 645	4 399
Juridiska personer (Legal entities)	52 150	6 192
Summa (Total)	1 030 795	10 591

Källa: Riksskatteverkets debiteringssammandrag

3.9.2 Skattelättnader för bredbandsanslutningar åren 2001- 2003

För att stimulera utbyggnaden av IT-infrastrukturen kan fastighetsägare, enskilda näringsidkare och juridiska personer som har utgifter för bredbandsanslutning få en skattelättnad. Lättnaden avser anslutningar som tagits i bruk under åren 2001-2003. Skattelättnaden har formen av en skattereduktion. Skattereduktionen uppgår till 50 procent av den del av utgiften som överstiger 8 000 kr, dock maximalt 5 000 kr.

Tabellbilaga:

- 3.36 Tabell Befolkningen över 18 år fördelade i inkomstklasser efter taxerad förvärvsinkomst inkomståret 2000
- 3.37 Tabell Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999-2003 fördelat på orsak
- 3.38 Tabell Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt (" brytpunkten") åren 1991-2000
- 3.39 Tabell Avdraget för pensionssparande 2000 fördelat på intervall och kön (exkl. dödsbon)
- 3.40 Tabell Folkmängden fördelad efter total kommunal skattesats (till landsting och kommun) 2002, länsvis
- 3.41 Tabell Folkmängd, medelinkomst, skattekraft och total kommunal skattesats (till landsting och kommun) 2002 i Sveriges 289 kommuner

3.36 Tabell

Befolkningen över 18 år fördelade i inkomstklasser efter taxerad förvärvsinkomst. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete i form av inkomstskatt och allmän pensionsavgift. Inkomståret 2000

Total population aged 18 years or more by assessed income from employment and business showing number of persons, income amounts and taxes on labour and general social security contributions, income year 2000

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal personer	Taxerad förvärvsinkomst, mkr	Skatt på arbete (mnkr) i form av			Taxes on labour (MSEK) in form of		Summa
			Statlig inkomstskatt	Kommunal inkomstskatt	Allmän pensionsavgift	Reduktion	Tillfällig skatte-reduktion	
Assessed inc. from work, KSEK	Number of persons	Assessed inc. from work, MSEK	Central gov. inc. tax	Local inc. tax	Pension contribution	Reduction	Temporary tax reduction	Total
0	253 507	0	0	0	0	0	0	0
- 20	253 608	2 442	0	213	123	-21	-124	192
20 - 40	217 842	6 472	0	1 181	381	-88	-241	1 233
40 - 60	406 536	21 045	0	1 875	478	-114	-183	2 056
60 - 80	383 436	27 037	0	4 508	612	-148	-175	4 797
80 - 100	348 425	31 402	0	7 008	940	-229	-211	7 507
100 - 120	414 745	45 794	0	11 375	1 518	-372	-279	12 243
120 - 140	520 508	67 763	0	17 741	2 407	-592	-372	19 185
140 - 160	584 437	87 615	0	23 540	3 983	-981	-456	26 086
160 - 180	563 274	95 806	0	26 281	5 035	-1 243	-400	29 673
180 - 200	574 918	109 168	0	30 377	6 381	-1 577	-332	34 849
200 - 220	517 327	108 472	0	30 473	6 720	-1 663	-204	35 327
220 - 240	437 493	100 479	0	28 279	6 406	-1 586	-88	33 011
240 - 260	359 693	89 733	78	25 271	5 837	-1 447	-26	29 714
260 - 280	261 917	70 590	777	19 915	4 565	-1 132	-18	24 107
280 - 300	188 610	54 569	1 263	15 410	3 541	-877	-10	19 327
300 - 320	137 740	42 618	1 461	12 055	2 639	-650	-9	15 496
320 - 340	103 273	34 015	1 514	9 637	1 948	-480	-6	12 613
340 - 360	82 263	28 757	1 531	8 173	1 566	-386	-5	10 879
360 - 400	113 168	42 819	2 759	12 211	2 168	-534	-6	16 598
400 - 500	154 603	68 451	6 102	19 585	2 943	-725	-8	27 896
500-1000	132 447	84 033	11 564	24 238	2 520	-621	-6	37 695
1000 -	16 556	29 879	6 246	8 656	308	-76	-1	15 133
Samtliga (Total)	7 026 326	1 248 958	33 295	338 005	63 020	-15 541	-3 161	415 619
varav för följande kategorier (by categories) :								
1. Pensionärer (Pensioners)	1 612 815	207 711	2 840	51 611	247	-60	-193	54 445
2. 18-24 år (18-24 years)	712 538	55 569	103	14 241	3 844	-936	-605	16 646
3. Egenföretagare (Self-employed)	145 403	22 624	441	6 072	1 432	-352	-136	7 456
4. Löntagare (Employees)	3 688 736	879 597	29 180	244 675	54 880	-13 554	-1 779	313 402
5. Övriga (Others)	866 833	83 456	732	21 407	2 617	-639	-448	23 669

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är således 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18-24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kr i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så förs man till löntagare. I annat fall till företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kr så ingår man i övriggruppen.

Källa: SCB:s inkomststatistik, bearbetning av Storurvalet 2000

3.37 Tabell

Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999-2003 fördelat på orsak, kr

Adjustment of level at which central government income tax is to be paid distributed by cause, 1999-2003, SEK

Inkomstår Income year	Nivå taxerad förvärvs- inkomst Level assessed income	Nivå beskatt- ningsbar inkomst Level taxable income	Uppräkning av beskattningsbar inkomst på grund av Adjustment upwards of taxable income due to			
			Indexering Indexation	Teknisk höjning ¹ Technical adjustment	Höjning av skiktgränsen därutöver Adjustment of level in addition	Total nominell uppräkning Total nominal adjustment
Nedre skiktgränsen (Lower level)						
1999	245 000	219 300				
2000	254 600	232 600	+5 300	+4 400	+3 600	+13 300
2001	271 500	252 000	+6 900	+4 500	+8 000	+19 400
2002	290 100	273 800	+11 800	+5 000	+5 000	+21 800
2003	301 000	284 300	+10 500	+0	+0	+10 500
Total förändring 1999-2003 (Total change 1999-2003)	+56 000	+65 000	+34 500	+13 900	+16 600	+65 000
Övre skiktgränsen (Upper level)						
1999	389 500	360 000				
2000	398 600	374 000	+8 700	+5 300	+0	+14 000
2001	411 100	390 400	+11 100	+5 300	+0	+16 400
2002	430 900	414 200	+18 300	+5 500	+0	+23 800
2003	447 200	430 000	+15 800	+0	+0	+15 800
Total förändring 1999-2003 (Total change 1999-2003)	+57 700	+70 000	+53 900	+16 100	+0	+70 000

1) Som kompensation för effekterna av den avdragsbegränsning för den allmänna pensionsavgiften som genomförts dessa år.

3.38 Tabell

Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2000

Number of persons and share of persons with income level above the threshold for central government income tax 1991-2000

	Antal, tusental			Andel, procent			
	Number, thousands			Share in %			
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen	
	Men	Women	All	Men	Women	All	
Samtliga 20- år (All age 20-)							
1991	1 052	308	1 360	34	9	21	
1992	876	213	1 088	28	6	17	
1993	839	230	1 068	27	7	17	
1994	930	284	1 214	30	9	19	
1995	791	193	984	25	6	15	
1996	821	231	1 052	26	7	16	
1997	888	292	1 180	28	9	18	
1998	934	286	1 220	29	9	19	
Nivå 1 (Level 1):							
1999	941	331	1 272	30	10	20	
2000	952	337	1 289	30	10	20	
Nivå 2 (Level 2):							
1999	237	44	281	7	1	4	
2000	298	62	360	9	2	6	
Heltidsanställda 20-64 år (Full-time employees 20-64 years)							
1991	789	230	1 019	53	24	42	
1992	625	147	772	43	16	33	
1993	598	162	760	47	19	35	
1994	679	210	889	52	24	40	
1995	577	138	715	42	15	31	
1996	610	170	780	44	19	34	
1997	657	218	874	47	23	37	
1998	683	210	893	48	22	38	
Nivå 1 (Level 1):							
1999	684	236	920	48	23	37	
2000	715	248	963	47	24	38	
Nivå 2 (Level 2):							
1999	174	31	205	12	3	8	
2000	224	47	271	15	5	11	

Källa: Statistiska centralbyrån, Inkomstfördelningsundersökningarna

3.39 Tabell

Avdraget för pensionssparande 2000 fördelat på intervall och kön (exkl. dödsbon)

Deduction for savings for individual private pension 2000 by size of deduction and gender

tkr KSEK	Antal inkomsttagare i nedanstående klasser av pensionssparande		
	Number of income earners by size of the deduction for savings for private pension		
	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga Total
- 2	212 284	173 478	385 762
2 - 4	370 549	261 628	632 177
4 - 6	113 050	84 033	197 083
6 - 8	119 267	88 470	207 737
8 - 10	41 058	37 060	78 118
10 - 12	28 129	26 158	54 287
12 - 16	50 238	48 599	98 837
16 - 20	121 114	116 173	237 287
20 - 24	4 919	16 242	21 161
24 - 30	3 015	12 642	15 657
30 - 40	1 738	12 032	13 770
40 -	173	783	956
Samtliga	1 065 534	877 298	1 942 832
varav i åldern 20-64 år (of which aged 20-64 years)	1 048 252	854 463	1 902 715
Andel av personer 20-64 år (Share of persons 20-64 years)	42,4%	33,4%	37,8%
Genomsnittligt sparat belopp, tkr (Average amount saved, KSEK)	5,9	7,2	6,5

Källa: Statistiska centralbyrån, bearbetning av den totalräknade inkomststatistiken 2000

3.40 Tabell

Folkmängden fördelad efter total kommunal skattesats (till landsting och kommun) 2002, länsvis

Population by total local tax rate (to county and municipality) 2002, by counties

Län County	Folkmängd, tusental Population, thousands	Procentuell fördelning av folkmängd efter total kommunal skattesats											
		Share of population in per cent by total local tax rate in %											
		27,00- 28,49	28,50- 28,99	29,00- 29,49	29,50- 29,99	30,00- 30,49	30,50- 30,99	31,00- 31,49	31,50- 31,99	32,00- 32,49	32,50- 32,99	33,00- 33,49	
Stockholms	1 839	57,7	6,8	1,0	27,4	7,1	-	-	-	-	-	-	100
Uppsala	297	-	-	-	-	-	89,6	-	7,4	3,0	-	-	100
Södermanlands	257	-	-	-	-	34,8	20,7	41,0	3,6	-	-	-	100
Östergötlands	412	-	-	-	1,0	32,5	24,0	42,5	-	-	-	-	100
Jönköpings	328	-	-	2,9	3,1	15,2	71,6	7,2	-	-	-	-	100
Kronobergs	177	-	-	8,7	-	15,3	47,5	23,0	5,5	-	-	-	100
Kalmar	235	-	-	-	-	-	-	16,9	35,0	41,7	6,4	-	100
Gotlands	57	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0	-	-	100
Blekinge	150	-	-	-	-	-	-	-	89,1	10,9	-	-	100
Skåne	1 137	10,2	3,4	28,8	19,2	37,3	1,1	-	-	-	-	-	100
Hallands	277	-	-	39,2	-	37,0	23,8	-	-	-	-	-	100
Västra Götalands	1 501	-	-	-	-	4,9	7,7	21,1	51,1	11,4	1,6	2,3	100
Värmlands	274	-	-	-	-	-	-	9,6	3,6	47,7	23,9	15,2	100
Örebro	273	-	-	-	-	-	-	6,9	56,9	36,2	-	-	100
Västmanlands	258	-	-	-	-	-	49,5	-	7,7	35,7	7,1	-	100
Dalarnas	277	-	-	-	-	-	-	-	44,8	55,2	-	-	100
Gävleborgs	278	-	-	-	-	-	-	9,5	56,1	27,3	7,1	-	100
Västernorrlands	245	-	-	-	-	-	-	-	22,6	45,3	13,0	19,1	100
Jämtlands	129	-	-	-	-	-	-	-	45,4	39,2	10,6	4,8	100
Västerbottens	255	-	-	-	-	-	-	-	-	81,8	18,2	-	100
Norrbottens	255	-	-	-	-	-	5,0	50,5	33,5	11,0	-	-	100
Hela riket (Total)	8 909	13,2	1,8	5,4	8,3	11,6	12,0	10,1	18,9	14,6	2,6	1,4	100
Antal kommuner med resp. skattesats (Number of municipalities)		12	5	17	21	23	31	36	48	63	23	10	289

Källa: Statistiska centralbyrån, Årsbok för Sveriges kommuner 2002

3.41 Tabell

Folkmängd, medelinkomst, skattekraft och total kommunal skattesats (till landsting och kommun) 2002 i Sveriges 289 kommuner

Population, average income, tax base and total local tax (to county and municipality) 2002 in the 289 municipalities of Sweden

Län/kommun	Folk­mängd	Skatteunderlag*	Total	Län/kommun	Folk­mängd	Skatteunderlag*	Total
County/municipality	den 31 dec	kr/inv	Index:	County/municipality	den 31 dec	kr/inv	Index:
	2001		riket=100		2001		riket=100
	Population	Average tax	Share of		Population	Average tax	Share of
	31 Dec 2001	base per	average		31 Dec 2001	base per	average
		capita, SEK	tax base,%			capita, SEK	tax base,%
			skattesats				skattesats
			%				%
			Total local				Total local
			tax rate				tax rate
Hela riket	8 909 128	124 256	100				30,52
- kommun med lägsta (Vellinge)							27,50
- kommun med högsta (Kristinehamn)							33,30
Stockholms län:							
Botkyrka	74 151	113 916	92				30,45
Danderyd	29 632	234 993	189				27,60
Ekerö	22 626	152 563	123				28,65
Haninge	70 432	128 022	103				29,90
Huddinge	85 700	135 589	109				29,85
Järfälla	61 132	150 785	121				28,95
Lidingö	40 895	202 650	163				28,69
Nacka	75 741	162 710	131				28,25
Norr­­tälje	53 286	115 717	93				29,95
Nykvarn	8 090	135 460	109				29,35
Nynäshamn	24 332	126 805	102				30,15
Salem	13 839	140 226	113				29,65
Sigtuna	35 518	137 750	111				29,70
Sollentuna	58 266	167 015	134				28,25
Solna	56 953	153 853	124				27,90
Stockholm	754 948	156 179	126				27,90
Sundbyberg	33 967	149 120	120				29,60
Södertälje	78 794	123 220	99				29,85
Tyresö	39 434	145 082	117				29,95
Täby	60 229	190 484	153				27,85
Upplands-Bro	21 076	133 639	108				29,90
Upplands-Väsby	37 524	142 482	115				29,90
Vallentuna	25 643	136 210	110				28,00
Vaxholm	9 470	142 443	115				29,30
Värmdö	32 096	136 979	110				30,40
Österåker	35 108	143 616	116				29,85
Stockholms län	1 838 882	150 869	121				28,61
Uppsala län:							
Enköping	37 181	115 772	93				30,60
Häbo	17 648	139 439	112				30,60
Tierp	19 891	105 509	85				30,70
Uppsala	191 110	126 408	102				30,65
Älvkarleby	8 955	118 381	95				32,30
Östhammar	21 842	115 052	93				31,80
Uppsala län	296 627	123 363	99				30,77
Södermanlands län:							
Eskilstuna	89 135	112 625	91				31,20
Flen	16 411	108 640	87				31,10
Gnesta	9 748	115 230	93				30,85
Katrineholm	32 391	111 964	90				30,50
Nyköping	49 273	121 637	98				30,00
Oxelösund	10 983	132 447	107				30,80
Strängnäs	29 766	122 721	99				30,00
Trosa	10 357	132 859	107				30,40
Vingåker	9 156	107 609	87				31,50
Södermanlands län	257 220	116 745	94				30,66
Östergötlands län:							
Boxholm	5 327	107 839	87				31,00
Finspång	21 279	119 349	96				31,15
Kinda	10 096	100 823	81				31,00
Linköping	134 039	126 502	102				30,25
Mjölby	25 211	110 493	89				30,50
Motala	42 168	114 701	92				30,75
Norrköping	122 896	114 571	92				31,30
Söderköping	13 932	110 840	89				30,85
Vadstena	7 628	116 980	94				31,10
Valdemarsvik	8 224	100 370	81				31,00
Ydre	4 048	97 557	79				29,50
Åtvidaberg	11 894	112 602	91				30,75
Ödeshög	5 621	96 235	77				30,75
Östergötlands län	412 363	117 170	94				30,75
Jönköpings län:							
Aneby	6 686	101 442	82				31,00
Eksjö	16 812	112 266	90				31,00
Gislaved	30 208	118 226	95				30,25
Gnosjö	10 191	121 709	98				29,90
Habo	9 471	114 637	92				29,18
Jönköping	117 896	118 161	95				30,75
Mullsjö	7 118	111 600	90				30,35
Nässjö	29 360	109 895	88				30,85
Sävsjö	10 986	101 965	82				30,50
Tranås	17 644	109 964	88				30,87
Vaggeryd	12 655	114 339	92				30,00
Veitlanda	26 522	109 596	88				30,85
Värnamo	32 275	120 369	97				30,75
Jönköpings län	327 824	115 031	93				30,62
Kronobergs län:							
Alvesta	18 957	110 652	89				31,00
Lessebo	8 386	112 110	90				31,00
Ljungby	27 055	113 949	92				30,00
Markaryd	9 716	108 762	88				30,79
Tingsryd	13 258	103 035	83				31,25
Uppvidinge	9 686	107 832	87				31,50
Växjö	74 082	121 475	98				30,75
Älmhult	15 442	115 560	93				29,00
Kronobergs län	176 582	115 344	93				30,60
Kalmar län:							
Borgholm	11 228	93 011	75				32,20
Emmaboda	9 750	114 049	92				31,83
Hultsfred	14 977	103 324	83				32,53
Högsby	6 349	98 914	80				32,13
Kalmar	59 787	116 751	94				32,03
Mönsterås	13 240	112 012	90				32,03
Mörbylånga	13 410	106 644	86				31,03
Nybro	19 782	108 486	87				31,95
Oskarshamn	26 213	121 376	98				31,38
Torsås	7 361	98 432	79				32,05
Vimmerby	15 644	106 770	86				31,68
Västervik	36 956	110 276	89				31,78
Kalmar län	234 697	110 852	89				31,86
Gotlands län:							
Gotland	57 412	101 742	82				32,25
Blekinge län:							
Karlshamn	30 648	118 547	95				31,85
Karlskrona	60 596	118 104	95				31,90
Olofström	13 803	119 370	96				31,65
Ronneby	28 574	112 851	91				31,50
Sölvesborg	16 396	114 310	92				32,01
Blekinge län	150 017	116 898	94				31,80

Län/kommun County/municipality	Folk mängd Skatteunderlag*			Total skattesats %	Län/kommun County/municipality	Folk mängd Skatteunderlag*			Total skattesats %
	den 31 dec	kr/inv	Index:			den 31 dec	kr/inv	Index:	
	2001 Population 31 Dec 2001	Average tax base per capita, SEK	riket=100 Share of average tax base,%			2001 Population 31 Dec 2001	Average tax base per capita, SEK	riket=100 Share of average tax base,%	
Skåne län:									
Bjuv	13 659	110 317	89	29,88	Lilla Edet	12 912	111 795	90	33,05
Bromölla	11 992	115 744	93	30,15	Lysekil	14 792	114 178	92	32,74
Burlöv	15 264	112 921	91	29,48	Mariestad	23 725	112 470	91	31,44
Båstad	14 011	115 834	93	29,00	Mark	32 954	107 984	87	31,89
Eslöv	28 703	107 388	86	29,13	Mellerud	9 781	99 951	80	32,74
Helsingborg	118 512	121 603	98	29,10	Munkedal	10 504	102 039	82	33,01
Hässleholm	48 519	107 925	87	30,00	Mölnadal	56 743	135 210	109	31,09
Höganäs	22 733	128 158	103	29,12	Orust	15 087	111 048	89	31,64
Hörby	13 774	98 556	79	28,49	Partille	33 142	133 191	107	30,99
Höör	14 088	105 603	85	29,72	Skara	18 324	114 726	92	31,45
Klippan	15 488	108 246	87	29,40	Skövde	49 083	119 588	96	30,49
Kristianstad	74 518	113 573	91	30,25	Sotenäs	9 584	111 084	89	31,99
Kävlinge	24 958	127 725	103	27,90	Stenungsund	21 175	126 572	102	31,87
Landskrona	38 297	110 587	89	29,63	Strömstad	11 221	105 557	85	31,59
Lomma	18 129	152 357	123	28,63	Svenljunga	10 536	103 317	83	31,13
Lund	99 622	127 582	103	29,88	Tanum	12 116	99 461	80	31,87
Malmö	262 397	111 102	89	30,05	Tibro	10 627	109 605	88	30,59
Osby	12 735	109 538	88	30,65	Tidaholm	12 620	106 775	86	30,79
Perstorp	6 697	117 553	95	29,50	Tjörn	14 797	120 583	97	31,09
Simrishamn	19 381	105 226	85	29,90	Tranemo	12 016	112 178	90	30,48
Sjöbo	16 781	98 860	80	29,13	Trollhättan	52 823	124 842	100	31,64
Skurup	13 873	107 240	86	29,50	Töreboda	9 490	96 826	78	31,19
Staffanstorps	19 967	133 012	107	28,88	Uddevalle	49 255	114 148	92	32,39
Svalöv	12 553	105 887	85	29,38	Ulricehamn	22 257	109 358	88	31,23
Svedala	17 938	124 771	100	29,13	Vara	16 050	101 105	81	30,54
Tomelilla	12 432	97 649	79	30,00	Värgårda	10 677	106 312	86	31,74
Trelleborg	38 576	111 996	90	29,00	Vänernsborg	36 795	121 057	97	32,39
Vellinge	30 782	151 799	122	27,50	Åmål	12 770	110 673	89	32,44
Ystad	26 235	113 997	92	29,25	Öckerö	11 877	121 774	98	30,44
Åstorp	12 930	105 797	85	29,50	Västra Götalands län	1 500 857	120 568	97	31,62
Ängelholm	37 505	117 239	94	28,25	Värmlands län:				
Örkelljunga	9 414	101 420	82	28,15	Arvika	26 192	106 910	86	31,40
Östra Göinge	14 108	109 065	88	30,00	Eda	8 649	100 938	81	32,00
Skåne län	1 136 571	116 103	93	29,47	Filipstad	11 389	110 133	89	32,00
Hallands län:					Forshaga	11 485	109 760	88	32,90
Falkenberg	38 720	104 370	84	30,20	Grums	9 418	114 759	92	32,90
Halmstad	85 742	113 838	92	29,25	Hagfors	13 923	114 189	92	32,80
Hylte	10 493	108 480	87	30,25	Hammarö	14 121	131 690	106	32,60
Kungsbacka	65 877	136 573	110	30,55	Karlstad	80 748	122 718	99	32,25
Laholm	22 749	100 954	81	29,25	Kil	11 924	110 515	89	32,50
Varberg	53 072	110 413	89	30,25	Kristinehamn	23 969	116 377	94	33,30
Hallands län	276 653	115 959	93	29,95	Munkfors	4 138	111 891	90	33,00
Västra Götalands län:					Storfors	4 643	111 624	90	32,75
Ale	25 593	121 319	98	32,25	Sunne	13 551	101 778	82	32,30
Alingsås	35 257	118 126	95	32,04	Säffle	16 428	108 883	88	32,15
Bengtstors	10 685	109 318	88	32,24	Torsby	13 552	103 407	83	33,00
Bollebygd	7 890	123 495	99	31,74	Årjäng	9 803	97 919	79	31,75
Borås	97 347	118 247	95	31,74	Värmlands län	273 933	114 035	92	32,39
Dals-Ed	5 040	99 309	80	33,04	Örebro län:				
Essunga	5 818	100 432	81	30,54	Askersund	11 483	112 592	91	32,10
Falköping	30 921	108 377	87	31,35	Degerfors	10 433	118 986	96	32,10
Färgelanda	6 956	105 513	85	31,94	Hallsberg	15 627	115 526	93	32,10
Grästorp	5 900	105 708	85	31,29	Hällefors	7 879	110 706	89	32,10
Gullspång	5 866	99 278	80	33,17	Karlskoga	30 832	127 285	102	32,10
Göteborg	471 267	127 601	103	31,80	Kumla	18 935	121 214	98	31,10
Götene	12 970	110 436	89	31,29	Laxå	6 577	115 941	93	32,10
Herrljunga	9 471	103 667	83	31,89	Lekeberg	7 033	107 181	86	31,90
Hjo	8 827	107 204	86	31,59	Lindesberg	23 473	113 941	92	31,80
Härreda	30 547	134 975	109	31,40	Ljusnarsberg	5 536	106 964	86	32,10
Karlsborg	7 038	108 862	88	31,19	Nora	10 456	115 356	93	32,10
Kungälv	37 601	127 425	103	31,14	Örebro	124 873	116 652	94	31,90
Lerum	35 322	132 602	107	31,14	Örebro län	273 137	117 122	94	31,91
Lidköping	36 808	114 337	92	30,64					

Län/kommun County/municipality	Folkmängd Skatteunderlag*		Index: riket=100	Total skattesats %
	den 31 dec 2001 Population 31 Dec 2001	kr/inv Average tax base per capita, SEK		
Västmanlands län:				
Arboga	13 616	115 537	93	32,02
Fagersta	12 270	127 702	103	32,87
Hallstahammar	15 052	117 894	95	31,97
Heby	13 739	97 632	79	32,27
Kungsör	8 185	116 883	94	32,12
Köping	24 750	115 027	93	32,32
Norberg	5 928	115 418	93	32,82
Sala	21 535	108 256	87	32,47
Skinnskatteberg	4 837	110 378	89	31,97
Surahammar	10 246	122 492	99	32,47
Västerås	127 799	128 135	103	30,77
Västmanlands län	257 957	121 067	97	31,52
Dalarnas län:				
Avesta	22 330	119 355	96	32,40
Borlänge	46 962	117 642	95	32,25
Falun	54 601	122 009	98	31,80
Gagnef	10 050	107 788	87	32,24
Hedemora	15 749	110 553	89	31,65
Leksand	15 313	109 694	88	31,55
Ludvika	26 131	119 541	96	32,40
Malung	10 640	106 373	86	31,90
Mora	20 014	110 819	89	31,92
Orsa	6 979	98 671	79	32,15
Rättvik	10 856	103 399	83	32,15
Smedjebacken	11 357	119 490	96	32,25
Säter	11 157	109 222	88	32,30
Vansbro	7 219	102 159	82	32,25
Älvdalen	7 652	100 731	81	31,90
Dalarnas län	277 010	114 518	92	32,07
Gävleborgs län:				
Bollnäs	26 455	110 403	89	31,25
Gävle	91 233	124 940	101	31,90
Hofors	10 501	122 024	98	32,25
Hudiksvall	37 288	113 925	92	31,50
Ljusdal	19 858	106 170	85	32,75
Nordanstig	10 097	102 578	83	32,25
Ockelbo	6 137	104 800	84	32,45
Ovanåker	12 333	103 713	83	32,25
Sandviken	36 805	126 833	102	32,00
Söderhamn	27 464	116 310	94	31,55
Gävleborgs län	278 171	117 792	95	31,87
Västernorrlands län:				
Härnösand	25 227	119 597	96	33,04
Kramfors	20 951	110 737	89	32,84
Sollefteå	21 624	110 657	89	33,09
Sundsvall	93 125	129 904	105	32,29
Timrå	17 790	120 962	97	32,34
Ånge	10 997	109 590	88	32,79
Örnsköldsvik	55 364	117 544	95	31,79
Västernorrlands län	245 078	122 103	97	32,39
Jämtlands län:				
Berg	8 053	95 734	77	32,42
Bräcke	7 400	102 032	82	32,12
Härjedalen	11 327	106 320	86	32,37
Krokom	14 047	105 361	85	32,07
Ragunda	6 148	103 923	84	33,12
Strömsund	13 643	100 564	81	32,62
Åre	9 607	99 485	80	32,12
Östersund	58 361	121 455	98	31,92
Jämtlands län	128 586	110 851	89	32,15

Län/kommun County/municipality	Folkmängd Skatteunderlag*		Index: riket=100	Total skattesats %
	den 31 dec 2001 Population 31 Dec 2001	kr/inv Average tax base per capita, SEK		
Västerbottens län:				
Bjurholm	2 639	99 473	80	32,60
Dorotea	3 294	99 251	80	32,60
Lycksele	12 988	111 652	90	32,55
Malå	3 579	114 581	92	32,35
Nordmaling	7 660	103 644	83	32,35
Norsjö	4 642	104 456	84	32,85
Robertsfors	7 274	100 208	81	32,10
Skellefteå	72 035	116 633	94	32,10
Sorsele	3 132	99 648	80	32,60
Storuman	6 788	103 024	83	32,10
Umeå	105 006	119 952	97	32,30
Vilhelmina	7 730	100 001	80	32,60
Vindeln	6 039	102 009	82	32,10
Vännäs	8 449	107 817	87	32,60
Åsele	3 563	102 412	82	32,60
Västerbottens län	254 818	114 275	92	32,28
Norrbottnens län:				
Arjeplog	3 313	114 598	92	31,70
Arvidsjaur	7 129	112 261	90	30,75
Boden	28 380	120 628	97	31,55
Gällivare	19 680	126 805	102	31,75
Haparanda	10 384	98 522	79	31,20
Jokkmokk	5 935	111 152	89	31,30
Kalix	17 847	115 092	93	31,75
Kiruna	23 849	130 316	105	32,05
Luleå	71 952	126 523	102	31,20
Pajala	7 319	100 226	81	31,50
Piteå	40 451	119 154	96	31,45
Älvsbyn	8 892	108 977	88	31,65
Överkalix	4 118	108 748	88	32,00
Övertorneå	5 484	98 071	79	30,95
Norrbottnens län	254 733	119 933	97	31,47

*) Avser den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten för inkomståret 2000 dividerat med den totala folkmängden.

Källa: Statistiska centralbyrån, Årsbok för Sveriges kommuner 2002

Källor och lästips

Ekonomistyrningsverket:

- Inkomstliggaren (hänvisningar till aktuella skattelagar och skatteförordningar).
- Budgetprognos (4 gånger om året).
- Statens Finanser (populär framställning om bl.a. skatterna).
- ESV:s hemsida (www.esv.se).

Riksskatteverket:

- De svenska skatternas historia
- RSV-Nytt (sammandrag av förslag i betänkanden, propositioner, beslut om förändringar m.m.; utkommer ungefär varannan vecka.).
- RSV:s hemsida (www.rsv.se).

Statistiska centralbyrån:

- Inkomster, skatter och bidrag. Totalräknad statistik. Individ och familjeuppgifter. Riket – län – kommuner. Statistiska meddelanden serie HE 20.
- Inkomstfördelningsundersökningen. Statistiska meddelanden serie HE 21.
- Taxeringsutfallet. Statistiska meddelanden serie O 21.
- Årsbok för Sveriges kommuner.
- SCB:s hemsida (www.scb.se).

Övrigt:

- ESO-rapporten: Lönar sig arbete? (Ds 1997:73)
- Konjunkturinstitutet: Konjunkturläget samt Analysunderlag till Konjunkturläget
- Finansdepartementet: Beräkningskonventioner. (Konventioner för beräkning och redovisning av budgeteffekter vid ändrade skatte- och avgiftsregler. Rapport från Skatteekonomiska enheten på Finansdepartementet).
- Prop. 1997/98:151: Inkomstgrundad ålderspension, m.m.
- Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS): Valfärdspolitik i kristid - håller arbetslinjen? SNS-förlag 1998.
- Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS): Från dagis till servicehus. Valfärdspolitik i livets olika skeden. SNS-förlag 1999.
- Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS): Privatiseringens gränser – perspektiv på välfärdspolitiken. SNS-förlag 2000.
- Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS): Ny kris i befolkningsfrågan? SNS-förlag 2001.
- Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS): Alternativ i välfärdspolitiken. Hur möter vi en åldrande befolkning och internationalisering? SNS-förlag 2002.